

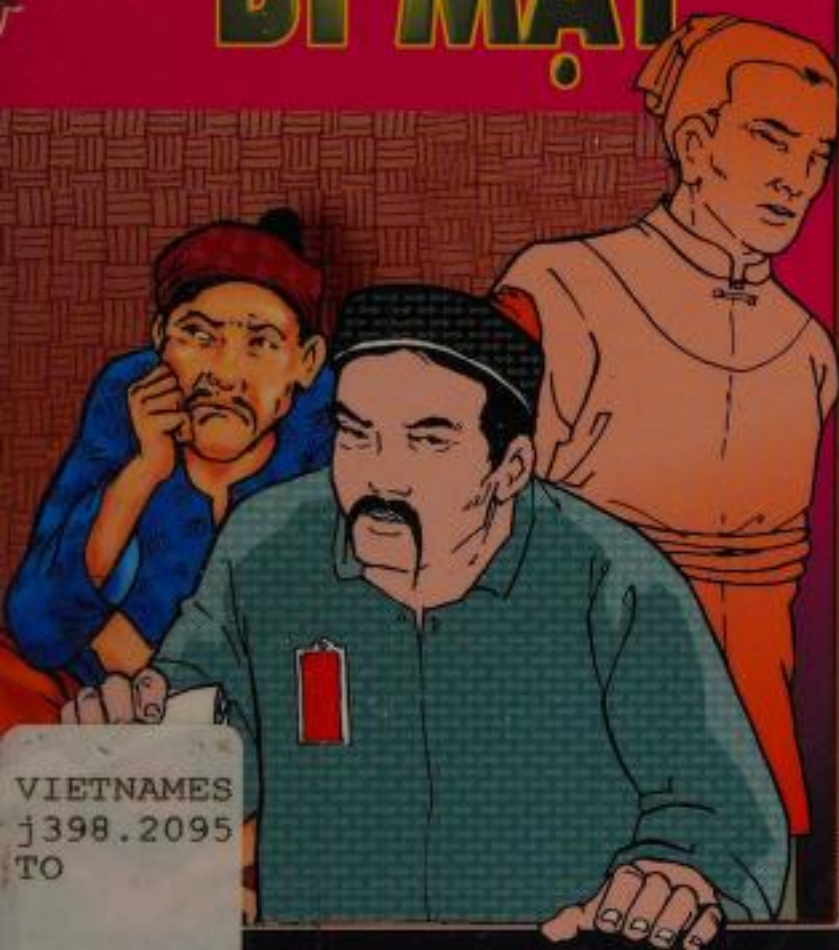
SAN FRANCISCO PUBLIC LIBRARY

3 1223 08265 8213

TRUYỆN
CỔ TÍCH
CHỌN LỌC

Tờ di chúc BÍ MẬT

HUY TIEN

VIETNAMESE
j398.2095
TO

nhà xuất bản THANH NIÊN

<https://tieulun.hopto.org>

TRUYỆN
CỔ TÍCH
CHỌN LỌC

TÒ DI CHÚC BÍ MẬT

THIÊN THIÊN Suy tâm & giới thiệu

Nhà xuất bản THANH NIÊN

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN
TỜ DI CHÚC BÍ MẬT

Chịu trách nhiệm xuất bản
MAI THỜI CHÍNH

Biên tập : THẮNG LONG
Vẽ bìa : HUY TIẾN
Sửa bản in : BÍCH THỦY

VIETNAMES j398.2095 TO
Tờ di chúc bí mật
[Hà Nội] : NXB Thanh niên
; [TP. CM] : Nhà sách Tân
Bình, 2004.

In 1.000 cuốn, khổ 10 x 18 cm tại Công ty Cổ phần
In Gia Định, số 9D Nơ Trang Long Q. Bình Thạnh
TP. HCM, ĐT: 8412644. Giấy chấp nhận KHXB số:
71/B92. Cục xuất bản ký ngày 30.6.2004 và giấy
trích ngang KHXB số: 197b/TN/XBTN. In xong và
nộp lưu chiếu quý IV năm 2004.

TỜ DI CHÚC BÍ MẬT

Ngay xưa, vào đời nhà Minh, niên hiệu Vĩnh Lạc, tại huyện Hương Hà, Phủ Thuận Thiên, tỉnh Trục Lệ, có một viên quan họ Y, đã hai lần ngồi chức tri phủ. Ông được nổi quyền nhờ vào sự giàu có của cha ông, nổi danh là một đại phú gia trong vùng, của cải có trên ức vạn. Y phu nhân, người họ Trần, chỉ sinh được một người con trai, đặt tên là Thiện Kế.

Khi Thiện Kế lớn lên, vừa cưới vợ xong, thì mẹ mất. Bảy giờ Y Thái Thú đã bảy mươi tuổi bèn xin hưu trí, về cai quản việc nhà và chỉ dẫn cho con cách quản lý sự nghiệp đồ sộ. Mặc dù tuổi cao, Y Thái Thú vẫn còn khỏe mạnh, trí óc tinh táo, điều khiển mọi việc thật chu đáo.

Một hôm, Thiện Kế thưa với cha:

- Thưa cha, năm nay cha đã bảy mươi chín tuổi, sang năm tám mươi, tại

Truyện cổ tích chọn lọc

sao cha không giao hết công việc cho con quản lý, lại tự gánh vác lấy cho mệt xác. Tuổi đã già, cha nên nghỉ ngơi trong mấy năm cuối đời, có phải sung sướng hơn không?

Y Thái Thú lắc đầu nói:

- Ngày nào cha còn sống, cha còn phải coi sóc việc nhà. Đến lúc cha thở hơi thở cuối cùng, con sẽ toàn quyền cai quản lấy, sự nghiệp này là của con!

Lúc Y Thái Thú bảo con như thế, đang là tháng chín âm lịch, cái tháng của mùa màng thu nhập, nên ông phải lên đường đi khắp các nông trại để thu huê lợi. Y Thái Thú phải vắng nhà cả tháng, nên tá điền các nơi đều hết lòng hầu hạ, bày đủ trò tiêu khiển để chủ nhân được vui lòng, còn lo cả miếng ăn thức uống cho ông.

Một hôm, Y Thái Thú cùng một gia nhân thả bộ đi chơi trong làng. Khi đi gần đến một cái ao ở giữa làng, Y Thái Thú chợt nhìn thấy từ xa một cô gái cùng một bà lão đang ngồi giặt quần áo.

Truyện cổ tích chọn lọc

Một lát sau, giặt xong, cả hai bưng thau ra về. Y Thái Thú thấy rõ cô gái đẹp đẽ, đoan trang, tuổi độ trắng tròn, lấy làm vừa ý. Ông cùng gia nhân thả bộ đi theo sau. Bà lão và cô gái rảo bước đi về mé xóm trong. Qua hàng rào bông bụt, cả hai bước vào nếp nhà tranh nằm giữa khoảng vườn nhỏ.

Khi về đến nông trại, Y Thái Thú cho gọi người tá điền ra rồi nói rằng:

- Hôm nay, ta đi dạo chơi, tình cờ nhìn thấy một cô gái và một bà lão - có vẻ là hai bà cháu - đi giặt ở ngoài ao làng, rồi trở về theo đường mé trong, vào cái nhà mà trước sân có mấy chậu bông, trước cửa có hai câu đối giấy đỏ. Người hãy đến nhà đó, hỏi xem cô gái đã đính hôn với ai chưa. Nếu chưa, dò coi có bằng lòng làm tiểu thiếp của ta không? Cố gắng thử xem, nếu việc xong người sẽ có phần thưởng đó.

Anh tá điền nghe chủ nói, muốn làm vừa lòng chủ, sốt sắng trả lời lia lịa:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Xin vâng, xin vâng. Con xin đi ngay.

Nguyên nàng con gái ấy tên là Mai thị, vừa tròn mười bảy tuổi, con gái của một vị Tú tài nổi tiếng văn học. Cha mẹ đều mất sớm, cô út không nơi nương tựa, nên nàng giao nhà cửa cho một người bà con, bỏ làng qua đây ở với bà ngoại. Bà lão chính là bà ngoại của nàng và nàng chưa đính hôn với ai.

Anh tá điền vốn người bất thiệp, ăn nói hoạt bát, tính tình ngay thẳng bạo dạn. Khi tìm được nhà, gặp bà lão và cô gái, sau vài câu sáo ngữ, anh ta vào đề ngay:

- Thưa cụ, chủ nhân tôi sáng nay đi dạo chơi trong làng, nhắc thấy cô cháu gái của cụ, đẹp đẽ, đoan trang. Chủ tôi đẹp ý vừa lòng, nên có ý muốn rước cô em về làm tiểu thiếp. Tuy nói là tiểu thiếp nhưng phu nhân của chủ tôi mất từ lâu rồi, cháu gái của cụ sẽ là vợ kế, chẳng còn sợ ai nặng nhẹ. Nếu việc hôn phối này xong, cháu gái của cụ sẽ là chủ nhân của một gia đình giàu có, được cai

Truyện cổ tích chọn lọc

quản sự nghiệp lớn lao, cuộc đời được sung sướng trong nhung lụa. Còn riêng cụ, trong tuổi già cô đơn, chủ nhân tôi xin hết lòng bao bọc. Ngày cụ trăm tuổi già, tang lễ sẽ được chu tất long trọng. Như vậy chẳng là điều vạn hạnh sao?

Bà lão nghe anh tá điền hùng biện đủ điều, nên lột tai đồng ý ngay. Thật là một cuộc hôn nhân tiền định, việc được mau xong một phần cũng nhờ tài năng nói khéo của anh tá điền.

Khi anh tạ đem tin mừng về, Y Thái Thú rất vui lòng, liền chọn ngày mang lễ vật trọng hậu tới đính hôn để rước cô gái về nông trại. Tuy nhiên, Y Thái Thú chẳng hề cho con trai hay biết việc làm của mình, sợ e con ngăn cản.

Mấy hôm sau, khi huê lợi thu góp xong, Y Thái Thú rước Mai thị về nhà, giới thiệu riêng với vợ Thiện Kế và gia nhân mà thôi. Tất cả gia nhân phải gọi nàng là bà chủ hoặc phu nhân, mỗi người được Y Thái Thú tặng cho mấy thước vải để may áo quần. Nhờ thế, mọi người hết sức xu nịnh Mai thị.

Truyện cổ tích chọn lọc

Thiện Kế chỉ được biết trước một sự đã rồi, do vợ nói lại. Thiện Kế phải làm thình nhưng trong lòng rất hần học. Anh ta nói với vợ:

- Cái con mẹ này có vẻ là một ác phụ, chớ chẳng phải con nhà đảng hoàng đâu. Cha ta bắt mọi người gọi là bà chủ hay phu nhân, để rồi một ngày kia bắt ta gọi con mẹ đó là "Má" hấy sao? Ôi chao! Đừng hòng! Chẳng qua nó chỉ là một con tiểu thiếp. Có quá lắm ép ta, ta chỉ gọi là "dì nương", hay dì ghẻ là may rồi! Gọi thế cho có, chứ con mẹ có ản nhằm gì với ta. Cha ta thật là kẻ dở hơi, vô duyên hết sức, ngần ấy tuổi đời mà còn đi lấy một con bé đáng tuổi cháu mình, đừng nói là con. Con mẹ hay ông già bắt mình gọi là "Má" để nó được thế sau này trèo lên đầu mình à? Không dễ vậy đâu! Bắt đầu ngày mai, ta hãy kiếm cách nhạo báng cho con mẹ thấy sự chống đối của ta.

Hai vợ chồng Thiện Kế nói qua nói lại những ý thâm độc, nhạo báng, vô lễ cả đối với cha. Có mấy người tới tới

trung thành, nghe được, đem mách cho chủ nghe. Y Thái Thú biết được thái độ hỗn xược, bất hiếu của con trai, con dâu, thì giận lắm. Nhưng ông cần răn nín thính, vì e ngại nếu lộ sự giận dữ của mình, Mai thị sẽ gánh hậu quả tai hại. Đánh nhân nhục để cửa nhà yên ổn và làm một lời giải cho bài toán mai hậu. Và lại, Mai thị vốn con nhà lễ giáo, tính tình ôn hòa, biết cư xử tử tế với mọi người, nên không khí trong nhà vẫn được êm đẹp. Vợ chồng Thiện Kế không dám chống đối ra mặt.

Hai tháng sau, Mai thị thọ thai, báo tin cho chồng hay rồi dấu hết mọi người trong nhà. Đến ngày nở nhụy khai hoa, nàng hạ sinh được một cậu con trai, trước sự ngạc nhiên của mọi người. Y Thái Thú hết sức vui mừng, và nhân ngày ấy là ngày mừng chín tháng chín, nên đặt cho con là Trùng Dương, tức ngày trùng cửu.

Ba hôm sau, để mừng lễ thọ tám mươi một tuổi của mình và ba ngày sau khi sinh bé Trùng Dương, Y Thái Thú

Truyện cổ tích chọn lọc

mở tiệc lớn đãi đằng, mời họ hàng và cả làng tham dự. Ai cũng khen Y Thái Thú lớn tuổi mà còn khỏe mạnh, mừng là “Lão bạng sanh châu” (Con trai già còn sinh ngọc) và “Niên lão, cân cốt trắng” (Tuổi già, gân xương mạnh mẽ). Y Thái Thú nghe vậy, cười ha hả, cao hứng ngâm một bài thơ tự trào, rồi tự tay rót rượu đem mời khắp mọi người. Bữa tiệc vui nhộn đến chiều tối mới tan.

Tiệc càng vui, Thiện Kế càng đem lòng ganh ghét, lắm bầm nói:

- Láo! Láo cả! “Lão bạng sanh châu” hay “Can thụ khai hoa” (Cây khô lại ra hoa)! Chẳng qua đứa bé này là con chưa hoang ở đâu mang về, chứ tám mươi tuổi mà bảo “Niên lão, cân cốt trắng”, dúc ra được con trai sao? Nó có phải là con cùng khí huyết với ta đâu! Ta chẳng bao giờ nhận nó là em ta.

Lời nói ấy được người ta đem mách với Y Thái Thú. Ông cũng cần răn làm thinh. Nhưng thâm tâm luôn luôn nghĩ cách đối phó.

Qua năm sau, đến ngày trùng cửu, Y

Thái Thú lại mở tiệc ăn thối nôi cho con út Trùng Dương. Họ hàng bạn bè đến mừng đầy nhà. Riêng Thiện Kế trước hôm đó đã tránh mặt đi. Y Thái Thú thấy rõ, nên chẳng hề sai người đi kiếm. Mãi đến khi tiệc tan, mới thấy Thiện Kế ló mặt về.

Anh ta không nghĩ gì hơn, không nhận là em, chỉ vì sợ sau này Trùng Dương chia mất một nửa gia tài. Anh ta tin rằng người cha đã tám mươi một tuổi thì cái ngày về chầu diêm vương chẳng bao xa. Lúc đó anh ta lại phải nuôi báo cô cả hai mẹ con, rồi còn phải chia gia tài! Không thể được, phải kiếm cách trừ hại từ bây giờ.

Y Thái Thú đã học hành, thi đậu cao, hiểu biết nhiều đâu có phải ngu ngơ không đoán biết được hậu quả. Ông cũng thấy mình tuổi cao, sức yếu, đâu thể sống đời mà che chở cho hai mẹ con Mai thị trước cái mầm độc hại ấy! Ngậm ngùi cho tương lai của đứa con bé bỏng, của người vợ trẻ khờ dại, không lúc nào Y Thái Thú được yên lòng.

Truyện cổ tích chọn lọc

Thời gian vùn vụt trôi qua, chẳng bao lâu bé Trùng Dương lên năm tuổi, cùng một tuổi với đứa con của Thiện Kế, hai chú cháu cùng một tuổi thơ dại. Y Thái Thú thấy con khỏe mạnh, bụ bẫm, thông minh, liền quyết định cho đi học và đổi tên cho hợp với anh cả nó. Ông đặt tên nhập trường cho con là Thiện Thuật, chọn một ngày hoàng đạo dẫn con đến trường ra mắt thầy học, cùng một lúc với đứa con của Thiện Kế.

Chú, cháu cùng học một trường. Hai đứa bé rất hòa thuận, thương mến nhau. Thấy vậy, Thiện Kế không vừa ý, sợ sau này hai chú cháu nó thương nhau thắm thiết, bênh vực nhau, thì mình khó thực hành ý đồ đen tối. Thiện Kế bèn tách riêng con mình đem cho đi học một trường khác. Y Thái Thú nhìn thấy rõ thâm ý của con trai lớn, nên âm thầm tính toán ngay một biện pháp, xây dựng trong lúc ông còn sống, khả dĩ đảm bảo hoàn toàn tính mạng và tài sản của hai mẹ con Mai thị sau này. Y Thái Thú lo sợ Thiện Thuật còn nhỏ, anh nó có thể

ngâm giết được, chờ một khi nó lớn rồi, nó đầy đủ trí khôn, anh nó khó lòng ám hại và tranh giành của cái được. Để tâm suy nghĩ, tính tới tính lui trọn mấy tháng, Y Thái Thú mới tìm ra được một kế nhiệm mầu. Ông tính chia đôi gia tài cho mỗi đứa con một phần bằng nhau, mà phải làm cách nào cho mẹ con Mai thị giữ được sau này khi ông qua đời. Vì mãi lo nghĩ nhiều, thêm buồn bã, tức giận đứa con vừa bất hiếu với cha, vừa bất thảo với em, sức khỏe Y Thái Thú lần hồi sa sút hẳn.

Một hôm, tới thăm con ở trường học về, sau khi nghe thấy giáo nói về việc Thiện Kế đưa con đi học nơi khác, Y Thái Thú quá đau xót. Lúc về đến nhà, bước vào cửa, ông loạn choạng vấp té bất tỉnh. Mai thị hoảng hốt, đỡ ông vào giường nằm và cho người đi gọi lương y. Lương y đến xem mạch, cho biết ông bị trúng phong hàn, hốt thuốc hòa nước gừng cho uống. Lần lần ông hồi tỉnh lại và gượng ngồi dậy. Nhưng tay chân bị tê xụi, mình mẩy ê ẩm, tâm thần rất

Truyện cổ tích chọn lọc

mệt mỏi. Lương y săn sóc luôn mấy ngày, bệnh không thuyên giảm. Ít hôm sau, người ông càng bồn thần, lúc mê lúc tỉnh. Lương y cho biết sinh khí đã tuyệt, chỉ năm ba hôm nữa phải mệnh chung. Từ đó Y Thái Thú nằm liệt giường luôn.

Kể từ khi Y Thái Thú lâm bệnh, Thiện Kế vào buồng thăm cha có một lần, rồi tự mình bắt đầu chỉ huy trực tiếp việc nhà, cai quản sự nghiệp. Anh ta là người này, mắng người nọ, tác oai tác phúc, dẫn mặt Mai thị cho sợ mà không dám xía vào công việc quán gia. Đồng thời anh ta cũng muốn cho mọi người trong nhà và bà con xóm giềng biết rằng kể từ đây anh ta là chủ nhân cái sản nghiệp kếch xù ấy. Anh ta lẳng xẳng đi kiểm soát các hũ vàng bạc và ruộng đất, chẳng ngó gì đến người cha già đang thập tử nhất sinh.

Khi nghe người nhà nói tình trạng tuyệt vọng của cha, anh ta mới chạy vào. Bé Thiện Thuật, tức Trùng Dương, đã nghỉ học về nhà, ngồi bên cạnh mẹ,

tại chân giường cha nằm. Mai thị suốt ngày cặp mắt không ráo lệ, có khi xúc động về cuộc đời lại khóc rống lên. Thiện Thuật thấy mẹ khóc, cũng ôm mẹ khóc theo, làm cho Y Thái Thú thêm ảo não can trường. Cảm thấy hơi sức mình đã cùng kiệt, nhân lúc Thiện Kế vào, ông liền rút các tập giấy tờ về gia tài mà ông đã sắp sẵn từ lâu đưa cho con trưởng xem. Nào của cải, ruộng đất, nhà cửa, ngọc ngà, châu báu cùng đồ vật trong nhà đều được kê khai sẵn trong giấy tờ, ông trao cho con cả và nói:

- Cha giao tất cả tài sản cho con trọn quyền. Thành bé Thiện Thuật mới có năm tuổi, còn cần sự chăm sóc giúp đỡ, cái phần gia tài của nó cũng phải giao cho con cai quản trong lúc nó còn nhỏ dại. Còn mẹ nó, Mai thị còn trẻ quá, không thể cai quản được cửa nhà. Mặc dù cha có chia cho hai mẹ con nó một phần nhỏ, nhưng cha cũng giao trọn cho con cai quản. Sau này, khi Thiện Thuật đến tuổi trưởng thành, con hãy nghĩ đến tình cha con mà chia cho

Truyện cổ tích chọn lọc

nó năm mươi tám mẫu ruộng và những ngôi nhàm kể mẹ tây xa xa ngoài kia, để cho hai mẹ con nó có nơi ăn chốn ở, khỏi phải cảnh phơi nắng dầm sương, gần ấy là đủ lắm rồi. Mọi sự việc, cha đã viết sẵn trong lời di chúc này. Còn mẹ nó, Mai thị, hoặc ở vậy nuôi con, hoặc muốn lấy chồng tùy ý bà, con đừng nên có những hành vi hung bạo đối với bà. Khi cha nhắm mắt rồi, con nên thi hành đúng như lời cha dặn. Được như vậy, là con đã trả hiếu cho cha. Cha dù ở chốn tuổi vàng, thấy được vậy cũng ngậm cười, không còn thắc mắc chi việc đời nữa.

Thiện Kế vội vàng nâng lấy tập giấy tờ, sổ sách gia sản được ghi sẵn rõ ràng từng mục, từng việc, tươi cười đáp:

- Được lắm, được lắm, thưa cha! Xin cha đừng lo buồn chi cả, cứ yên lòng tịnh dưỡng. Con sẽ vâng lời, làm trọn những điều cha dạy.

Nói xong, anh ta ôm tập sổ sách, hí hửng đi ra, mất hút cho đến khi người cha tắt hơi chẳng thấy trở lại.

Mai thị ngồi ở chân giường suốt mấy hôm, lo hầu hạ cơm cháo, thuốc thang, đôi mắt luôn lệ chảy ròng ròng. Đến lúc thấy chồng giao hết gia tài cho con trưởng, mới khóc nức nở, chỉ tay vào bé Thiện Thuật mà nói nghẹn ngào:

- Ông ơi! đứa bé này không phải là con ruột của ông sao? Tất cả gia tài, ông đã giao hết cho con trưởng của ông. Rồi khi ông qua đời, mẹ con tôi sống làm sao đây? Ông dư biết lúc ông còn sanh tiền mà Thiện Kế đã cư xử với tôi như vậy, huống hồ sau này?

Y Thái Thú nói:

- Bà nó cứ yên tâm! Tại bà nó không rõ đó thôi. Bà cũng biết Thiện Kế là đứa bất hiếu, bụng dạ độc ác. Tôi phải làm bộ cho nó hết sản nghiệp, để cho nó hài lòng, khoái chí, hồ hởi với cái lòng tham vô đáy của nó. Bà không thấy khi nó được giao sổ sách giấy tờ gia tài, nó ôm chặt vào người, hí hửng chạy đi ngay đó sao? Nếu tôi chia đôi cái gia tài hai phần bằng nhau cho hai đứa con trai, bà không nghĩ rằng nó sẽ

Truyện cổ tích chọn lọc

dễ để cho bé Thiện Thuật sống sót ở đời được sao? Hiếu con, ai bằng cha nó! Được nắm trọn gia tài, lòng nó bớt ganh tỵ, hậm hực, nó khỏi đặt bàn tay độc ác lên trên mạng sống của hai mẹ con bà! Bà hiếu ý tôi chứ?

Mai thị nước nỡ nói:

- Ông nói thế cũng phải. Nhưng rồi con ông có chịu chia cho mẹ con tôi được đầy đủ phần nữa không?

Y Thái Thú nói:

- Bà nói thế thì đến khi đó tôi đâu có còn ở trên đời mà chia cho mẹ con bà đủ số một nửa gia tài? Tôi đã có cách lo trước cho bà và con rồi. Bây giờ, trong khi tôi còn sống, bà hãy gặp nó, mở lời thỉnh cầu nó vui lòng bao bọc con bà, gởi gắm con bà cho nó. Còn bà, tôi thấy bà còn quá trẻ, sau khi tôi mất rồi, bà xem có nơi nào vừa ý, bà làm bạn trăm năm với người ta. Cuộc đời bà rồi cũng được an ủi ấm no. Như thế, bà đâu còn phải ở cạnh nó, mà sợ nó nay nặng mai nhẹ với bà!

Mai thị nghe lời chồng nói, càng đau đớn, nhỏ lệ đáp rằng:

- Ông nghĩ tôi là người thế nào, mà ông nói như thế? Dù sao tôi cũng sinh trưởng trong một gia đình thư hương, thấm nhuần đạo đức ở đời. "Tiết phụ bất giá nhị phu" (Gái trinh không lấy hai chồng), há tôi chưa từng học điều ấy sao? Hơn nữa, con tôi còn nhỏ dại, dù hoàn cảnh nào, tôi cũng phải luôn luôn có mặt bên cạnh nó, quyết chẳng bao giờ rời xa nó nữa bước!

Y Thái Thú mỉm cười nói:

- Bà quyết ở giá trọn đời hay sao? Bà đã nghĩ kỹ chưa, để sau này khỏi hối hận đó!

Mai thị chỉ tay lên trời nói:

- Tôi xin thề độc với ông, nếu tôi có lòng dạ nào nghĩ đến việc lấy chồng sau này, thì xin trời đất đày đọa tôi một cách thâm thiết.

Y Thái Thú ôn tồn nói:

- Nếu bà quyết chí không tái giá thì

Truyện cổ tích chọn lọc

bà đừng sợ phải đói rách! Tôi đã sắp chu đáo cho hai mẹ con bà đầy đủ rồi.

Nói xong, Y Thái Thú thò tay xuống dưới gối, lôi ra một món giao cho Mai thị. Mai thị cầm lên, lúc đầu tưởng là một xấp giấy tờ về gia tài, chứng xem kỹ lại là một tấm chân dung, lớn cỡ một gang bề gang và hai gang bề cao. Mai thị lấy làm lạ hỏi:

- Cái gì mà lạ thế này ông?

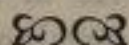
Y Thái Thú nói:

- Đây là bức ảnh chân dung của tôi và anh chàng bé Thiện Thuật, có chứa điều bí mật trong đó cả sự giàu sang của mẹ con bà nữa. Bà phải cất giấu thật kỹ, không nên để lọt vào mắt một kẻ thứ hai. Bà đợi mười năm sau, khi Thiện Thuật đã thành nhân, mà Thiện Kế không chịu chia gia tài đúng như tôi đã trao giấy tờ cho nó, thì bà hãy tố cáo, nhờ quan trên phân xử, bà cứ trình bức ảnh này, nói là chính tay tôi giao cho bà trước khi lâm chung. Bà nhớ thỉnh cầu quan xem xét bức hình này

cho thật kỹ. Chính nó chứa đựng tất cả các nhiệm mầu mà tôi đã dành sẵn cho mẹ con bà.

Mai thị tin lời chồng, giấu vào người, chạy về buồng cất kỹ ở một nơi bí mật.

Năm ngày sau, Y Thái Thú từ trần, vừa tròn cái tuổi tám mươi tư.

Nói về Thiện Kế, khi nắm đủ giấy tờ, sản nghiệp và di chúc, anh ta vội vàng chạy vào văn phòng, lấy hết chìa khóa các kho vựa, rồi vào buồng riêng ở suốt mấy ngày đọc hết giấy tờ, đi kiểm soát tất cả mọi cái ruộng cái hồ chứa bạc vàng, châu báu, chẳng ngó ngàng gì tới sức khỏe của cha. Mãi đến khi Mai thị cho gia đồng báo tin cha đã tắt hơi, hai vợ chồng Thiện Kế mới vào khóc cho có lệ. Nhưng thâm tâm là kẻ bất hiếu, tham lam, thì tiếng khóc cũng bộc lộ sự gượng gạo giả dối. Người nhà và họ hàng đều trông thấy và lo thay cho số phận của hai mẹ con Mai thị.

Truyện cổ tích chọn lọc

Sau khi mặc sô tang, chống gậy làm lễ đại khóc xong, Thiện Kế rút lui về phòng riêng, mặc cho Mai thị cùng họ hàng lo liệu tang lễ suốt mấy ngày đêm ròng rã. Mai thị và bé Thiện Thuật ngồi bên cạnh quan tài, cũng vái không rời.

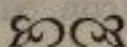
Đến ngày thứ bảy, cử hành lễ động quan và an táng xong, lúc trở về, cả hai vợ chồng Thiện Kế đi ngay vào buồng mai thị, bắt đầu lục lạo. Mai thị sợ lòi tẩm hình nên đã cất kỹ một nơi, bèn tự mình đi mở các tủ, rương, lòi hết quần áo, tư trang ra cho vợ chồng Thiện Kế xem xét.

Khi thấy rõ Mai thị chẳng có vàng bạc gì đáng kể, ngoài các đồ vật hôm đám cưới, cả hai vợ chồng rất hài lòng vì biết rằng cha chẳng để gia tài riêng cho mẹ con Mai thị. Cả hai đều bước ra khỏi phòng, mỉm cười tự đắc.

Thấy tình thế như vậy, Mai thị rất đau lòng, tủi thân, bật tiếng khóc nức nở. Bé Thiện Thuật thấy mẹ khóc, cũng ôm lấy mẹ mà khóc theo, ai trông thấy cũng động lòng thương xót.

Mấy hôm sau, Thiện Kế bảo Mai thị dọn nhà ra phía sau góc vườn ở trong một ngôi nhà bỏ hoang đã mấy năm. Bao nhiêu bàn ghế, tủ giường đẹp, Thiện Kế chiếm lấy hết, chỉ cho Mai thị mấy đồ vật cũ kỹ. Lúc Y Thái Thú còn sống, trong phòng riêng có mười hai người tôi tớ, nay chỉ chữa cho hai đứa hơn mười tuổi để ở sai vặt và mỗi ngày qua nhà bếp lấy cơm đem về cho mẹ con Mai thị.

Thấy Thiện Kế ngày càng lấn hiếp, Mai thị chẳng hề phản ứng hay tỏ sự buồn lòng. Để khỏi mỗi ngày lấy cơm ăn, Mai thị xin Thiện Kế cho một mớ gạo, mớ củi rồi tự mình nấu nướng lấy. Được yên chỗ rồi, Mai thị bày ra nghề vá may để tự lực cánh sinh. Người trong làng thấy vậy, lấy làm thương xót hai mẹ con, nên đem vải lụa đến nhờ may vá. Nhờ đó, cuộc sống hai mẹ con khỏi thiếu thốn, Thiện Thuật lại được tiếp tục được đi học.

Truyện cổ tích chọn lọc

Thời gian trôi đi, thấm thoát đã mười năm. Thiện Thuật đến tuổi mười lăm, thông minh, học giỏi, thờ mẹ rất có hiếu. Mai thị vẫn giữ kín điều bí mật mà chồng đã dặn dò, sợ Thiện Thuật tuổi còn trẻ, thiếu kinh nghiệm, ăn nói dễ động chạm đến Thiện Kế, gây ra những điều tai bay họa gởi.

Bấy giờ Thiện Thuật trông rất giống cha, thân hình cao lớn, vạm vỡ, trí óc minh mẫn, tính thường hay suy tư. Một hôm Thiện Thuật xin mẹ may cho một cái áo lụa màu đen để mặc đi học được tươm tất, chúng bạn khỏi chê cười. Mai thị bảo:

- Con ơi, con cũng biết mẹ có dư giả tiền bạc đâu mà sắm áo lụa cho con!

Thiện Thuật nói:

- Mẹ à, cha con trước làm quan, giàu có, sinh có hai người con trai. Thế tạo sao anh con thì giàu có quá đổi, mà mẹ con ta lại nghèo xác xơ thế này. Nay con qua nhà anh con, xin may cho một cái áo lụa, lẽ nào anh con chẳng cho?

Nói xong, Thiện Thuật đứng lên toan đi. Mai thị nắm giữ lại, nói:

- Này con của mẹ, một cái áo lụa có đáng gì mà con phải qua ăn mày anh con! Con chẳng nghe người đời thường nói: “Giảm thực tăng phúc, giảm y tăng thọ” (Bớt miếng ăn thêm phước, bớt áo mặc thêm tuổi thọ) đó sao? Con người ta thường tuổi trẻ ăn mặc vải sớ, thì tuổi già được ăn mặc lụa là, còn tuổi trẻ ăn mặc lụa là, thì tuổi già có khi cũng chẳng có gì để che thân. Thói thường “hết cơn bĩ cực đến hồi thái lai”. Trên đời “có ai giàu ba họ, có ai khó ba đời” đâu con! Mẹ con ta ngày nay khổ cực thật, nhưng trời xanh có mắt, chắc cũng có ngày được sung sướng, giàu sang chớ! Thôi con ráng nhẫn nại ít năm nữa, cố lo học cho thành tài. Con mà đậu tú tài rồi, mẹ sẽ dư sức may sắm quần là áo lụa cho con. Chuyện đời, ai khóc hôm nay, ngày mai sẽ cười, con chớ lo. Anh con là người không tốt, con qua đó không khéo sẽ gây sự hiềm khích, rắc rối... Hãy nghe lời mẹ, đừng đi con ạ!

Truyện cổ tích chọn lọc

Thiện Thuật nghe mẹ nói có lý, đáp:

- Phải đấy, lời mẹ dạy rất phải, con không qua nhà anh nữa đâu.

Miệng tuy nói thế, nhưng trong bụng Thiện Thuật vẫn nghĩ thầm: Cha ta đã để lại một gia tài lớn, ta phải bắt anh chia đôi chứ! Mặc dù ta không phải là con bà cả, mẹ ta là bà kế, được cưới hỏi dàng hoàng, anh với ta chung họ, thì tại sao anh ta giàu như thế, mà ta lại nghèo quá như vậy? Đã thế, anh lại không sẵn sóc đến ta, khi ta chỉ cần một cái áo lụa mà không có được! Anh đâu phải là cộp dũ mà ta sợ, không dám qua nói. Ta cứ đi qua nói, xem cho biết!

Nghĩ như vậy rồi Thiện Thuật lên mẹ qua nhà Thiện Kế. Thấy em tự nhiên tới, Thiện Kế ngạc nhiên, hỏi:

- Mà qua đây có việc gì?

Thiện Thuật nói:

- Em cũng như anh, con một nhà quan. Thế mà áo quần em vá túm vá chẳng, nên em qua xin anh một tấm lụa về may áo mặc để bạn bè khỏi cười.

Thiện Kế nói:

- Sao không xin mẹ mày?

Thiện Thuật đáp:

- Cả gia tài cha để lại, anh cai quản hết, mẹ em có gì đâu mà may sắm cho em.

Nghe đến đó, Thiện Kế nổi giận, mặt đỏ gay, mắng:

- À, thì ra ai xui mày qua đây. Kiếm cơ đòi gia tài hả?

Thiện Thuật nói:

- Chuyện gia tài, ngày nào chia sẽ hay. Còn bây giờ, em chỉ qua xin một tấm lụa may áo mà thôi.

Thiện Kế tái mặt, nói:

- Mày là con cháu hoang? Cái gia tài của cha tao để lại là cho dòng họ tao hưởng, mày có quyền gì đó hả? Mày muốn tao đuổi hai mẹ con mày ra ngoài đường không?

Thiện Thuật khóc, nói:

- Anh với tôi cùng một cha mà. Nếu

Truyện cổ tích chọn lọc

tôi là con cháu hoang, anh cũng thế thôi! Anh hãy nghe kỹ điều này. Tôi chẳng sợ anh đâu. Anh tưởng có thể giết mẹ con tôi để chiếm gia tài một mình à?

Thiện Kế thét lên:

- Đồ con của con đi! Mày tới đây để gây sự à?

Nói rồi, chập hai tay thoi vào mặt Thiện Thuật như mưa bắc.

Thiện Thuật vừa né tránh, vừa quay lưng chạy, khóc lóc, chửi bới om sòm. Về đến nhà, nó kể lại cho mẹ nghe, Mai thị rầy:

- Con hư quá, không nghe lời mẹ, bị đòn là đáng đời!

Tuy nói thế, Mai thị ôm con vào lòng an ủi, vỗ về, vuốt ve những chỗ sưng vù trên đầu, trên mặt. Lòng Mai thị se lại, muốn bật khóc lên. Lại sợ Thiện Kế gây chuyện to, không để cho mình yên thân, Mai thị cho đứa nhỏ cùng một người làm qua xin lỗi, nói rằng:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Thằng Thiện Thuật nó khờ dại, làm cho ông cả giận, nên bà bảo chúng tôi qua xin lỗi cho nó.

Tuy thế, Thiện Kế vẫn chưa nguôi giận. Qua ngày hôm sau, anh ta cho gọi hết bọn gia nhân cũ và mới, cùng họ hàng thân thích tụ họp tại nhà với hai mẹ con Mai thị. Trước mặt mọi người, anh ta đem tờ di chúc của cha ra, rồi nói:

- Các người đây là tôi tớ cũ, mới, và họ hàng nội ngoại, tôi xin nói rõ là không phải tôi bỏ bê hai mẹ con Thiện Thuật đâu. Nhưng ngày hôm qua, thằng Thiện Thuật nó qua nhà tôi, bới móc vụ gia tài và la lối om sòm. Tôi sợ sau này có chuyện hiếu lắm, nên mời mọi người đến để tôi giải thích cặn kẽ, cho biết rõ đầu đuôi câu chuyện như thế nào. Tôi cũng có ý định phân chia gia tài đúng như lời cha tôi dặn và tờ di chúc để lại. Đó là chia cho Thiện Thuật năm mươi tám mẫu đất, và dành cái dãy nhà ở phía tây cuối vườn cho hai mẹ con. Tôi làm đúng theo ý muốn của cha tôi, chứ

Truyện cổ tích chọn lọc

chẳng phải tôi làm theo ý riêng của tôi đâu. Vậy các người là gia nhân cũ, mới trong nhà này, xin coi rõ tờ giấy và làm chứng cho tôi!

Mọi người ai không biết Thiện Kế là kẻ tham lam độc ác, nên đâu có dám bình vực hai mẹ con Mai thị. Họ chỉ vâng vâng, dạ dạ, rồi nói:

- Cái gì chớ như đã có tờ di chúc của ông cụ để lại làm bằng chứng giá trị lắm rồi! Ông cứ làm theo di chúc là phai lắm! Chắc ông cụ dưới suối vàng, hẳn cũng an lòng há dạ.

Họ lại quay qua nói với hai mẹ con Mai thị.

- Nay bà và cậu út đã có ruộng đất, có nhà cửa thì cố gắng mà làm ăn. Làm được cơm ăn cơm, được cháo ăn cháo. Ấy cũng là tiền bạc rồi đó, mỗi người có một định mệnh mà!

Mai thị đáp:

- Được như vậy cũng là quý lắm rồi! Tôi và con tôi xin thành thật cảm ơn cậu cả và bà con có mặt ở đây.

Truyện cổ tích chọn lọc

Đoạn, Mai thị nhờ mọi người giúp đỡ công việc dời nhà, dọn dẹp nơi ăn chốn ở mới. Khi tới nơi xem thì thấy đất đai mọc đầy cỏ dại, mấy nếp nhà hoang tàn, gạch ngói đổ ngổn ngang. Mái nhà thì lũng đột nhìn lên thấy trời xanh. Nền nhà thì ẩm ướt. Bàn ghế mốc thối, mỗi một ăn lỗ chỗ. Thôi thì đành gượng mà sửa sang lại để được yên nơi yên chỗ. Còn về năm mươi tám mẫu đất, thì toàn là đất xấu, năm nào được mùa cũng thu được một nửa huê lợi so với ruộng đất khác. Gặp năm thất mùa thì cố nhiên mùa màng sẽ mất trắng. Tuy vậy, Mai thị đành ninh với bàn tay lao động cần cù thì chẳng có đất nào xấu. Xấu tốt là do mình mà thôi. Nghĩ vậy mà vẫn buồn lòng, Mai thị nhìn sân nghiệp mới rồi buông tiếng thở dài.

Thiện Thuật cố ý nghĩ riêng và nói với mẹ:

- Chúng con là hai anh em một cha. Con tin là sự phân chia gia tài của cha phải đồng đều. Đây chắc hẳn phải có một điều bí ẩn nào trong đó. Vậy tại

Truyện cổ tích chọn lọc

sao ta không đến cửa quan, xin xử lý cho công bằng?

Mai thị nghe con nói, sức nhớ tới bức chân dung ngày trước với lời dặn dò của chồng, liền đem chuyện ấy kể hết cho con nghe, cùng nói rõ cả việc chồng lo Thiện Kế tìm cách giết em nếu gia tài phải chia đôi đồng đều. Bà lại cho biết chồng bà có nhấn mạnh trong bức hình có chứa một điều bí mật mà chỉ có ông quan thanh liêm mới xét đoán được. Và một khi quan khám phá ra điều bí mật đó, mẹ con bà sẽ không phải khổ.

Thiện Thuật nói:

- Nếu cha con đã có lưu lại một bức hình và dặn dò như thế, sao mẹ không cho con biết sớm? Bức chân dung ấy đâu rồi, mẹ cho con xem.

Mai thị vào buồng, mở rương, lấy một bức hình bọc trong tấm vải để nằm ở dưới đáy rương. Bà đưa cho con xem, rồi treo lên vách tường. Hai mẹ con quì xuống, vái thầm rằng:

- Mẹ con tôi ở trong hoàn cảnh khó

khăn, không siêng năng đi thăm và đốt nhang trước mộ phần ông, xin ông xá tội cho mẹ con tôi.

Khẩn xong, hai mẹ con lấy tấm hình ra ngắm nghía, coi đi coi lại, chẳng hiểu gì cả. Bức hình vẽ một ông già đang ngồi, râu tóc bạc phơ, đầu đội nón ni, ôm một đứa con trong lòng và chỉ ngón tay xuống đất. Hình vẽ rất đẹp, đó chính là chân dung của Y Thái Thú. Hai mẹ con chẳng đoán ra được cái bí mật nào, ngồi nhìn nhau ngơ ngác. Sợ có ai vào thấy, Mai thị vội vàng cuốn bức hình vào bao vải đem cất. Luôn mấy ngày chẳng khám phá được điều chi. Mai thị bảo con:

- Hay là ta đi kiếm một vị nào học lực uyên bác, nhờ xét đoán xem sao.

Hôm sau, Thiện Thuật xin mẹ cho đi tìm vị ấy. Khi đi ngang chùa Quan Công, thấy một đám đông đang xúm lại cúng tế trước đền với một con heo quay. Thiện Thuật định hỏi nguyên do, thì vừa lúc ấy có một ông già chống gậy đến hỏi trước. Một người trong bọn nói:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Tôi tên là Trình Đại. Ba năm trước, tên Trần Bát Hán mưu giết Triệu Tài. Vợ Triệu Tài lại đổ cho tôi giết chồng nó rồi đi cáo quan. Cái viên tri huyện trước kia ở huyện này xét án không minh bạch, lên án tử hình tôi.

Lúc nằm trong tù đợi ngày thọ án, đêm ngày tôi cầu nguyện, khẩn vái nếu tôi được minh oan, tôi sẽ xin tới miếu này tạ ơn. Thật là trời cao có mắt, tự nhiên tôi khỏi bị mất đầu! Đó là điều may mắn, nhờ có quan tri huyện Đằng mới về huyện này, xét án công minh, giải oan cho tôi, lại bắt tội ra thủ phạm là Trần Bát Hán. Tên này bị đem xử tử hình để đền mạng cho Triệu Tài và tôi được ra khỏi ngục.

Hôm nay, nhờ bạn bè, người làng có lòng thương tôi, góp tiền kẻ ít người nhiều, giúp tôi đến miếu này làm lễ tạ ơn cho trọn lời nguyện của tôi khi lâm nạn. Nếu quan tân Tri huyện mà không liêm khiết, tôi làm sao rửa được cái án oan uổng này!

Ông lão nghe xong, gật đầu nói:

- Huyện ta được một ông quan công minh như thế, thật là phước cho dân!

Thiện Thuật đứng cạnh nghe được, liền chạy về kể cho mẹ nghe, rồi nói:

- Mẹ à, nay huyện ta có được một vị quan công minh, chính trực như thế, sao mẹ không đem bức hình của cha con đến huyện kiện anh Thiện Kế?

Mai thị đồng ý với con. Sáng hôm sau, hai mẹ con dậy thật sớm, đi lên huyện, vào công đường quỳ lạy, bày tỏ căn kē sự việc. Quan huyện hỏi:

- Di kiện cáo, sao chẳng có đơn từ gì?

Mai thị mở bức hình dâng lên và thuật đúng y lời chồng dặn ngày trước, nói hết sự tình Thiện Kế đã đối xử tệ bạc với hai mẹ con từ ngày chồng chết.

Quan huyện cầm lấy tấm hình xem qua, nhận thấy có điều bí ẩn. Lạ lòng thật, bèn bảo hai mẹ con cứ về nhà, đợi quan thẩm xét xong sẽ đòi lên hầu.

Đến giờ tan hầu, quan huyện lui vào

Truyện cổ tích chọn lọc

hậu đường, cầm theo cả bức hình. Xong buổi cơm trưa, quan huyện vẫn để bức hình trước mặt, suy nghĩ, tìm tòi, mà chưa hiểu ra sao. Mãi đến hôm sau, khi ăn cơm xong, uống nước trà, vô ý để mấy giọt nước văng lên phía sau bức hình. Một lát sau, quan huyện nhận thấy giấy phồng lên, liền gỡ lẩn ra xem, cuối cùng lòi ra một tờ thư văn. Xem mấy chữ đầu mới biết là Y Thái Thú, một phú gia và phủ quan mà nhiều người từng biết lúc trước. Xem kỹ bức hình, thấy rõ bức hình là Y Thái Thú đang bồng bé Thiện Thuật, một tay chỉ xuống đất, như có ý nghĩa gì trong sự đào bới nền nhà. Quan huyện tự nghĩ có lẽ tất cả sự bí mật nằm hết trong bức thư này. Mừng quá, quan huyện tay run lấy bấy cầm đọc từ đầu chí cuối.

Đọc xong, quan huyện mừng rỡ vô cùng, tự nghĩ: "Mình xử cái án gia tài này, lại được đền ơn một số tiền to tát như thế thật là việc hi hữu. Vậy ta phải tính toán rạch ròi sao cho hai mẹ con Mai thị, để tên Thiện Kế không thể xía

vào ăn hiếp em trai. Sự việc phải tế nhị, mưu trí lắm mới được! Ta phải tìm một phương án nào cho chính xác...”

Suy nghĩ một hồi lâu, Đăng quan huyện gật đầu lia lịa, nụ cười hé trên môi: “Hay! Hay! Thế này thì ai mà không nghe, không tin, và Thiện Kế đâu dám xía vào? Hay! Làm như thế thật tuyệt! ... Mượn tay thần quyền nhúng vào đặc sách quá! Ồ, một ngàn lượng vàng! Xin tạ ơn trời phật và tấm lòng tốt của Y Thái Thú! ...”

Phương án lập xong, quan huyện sai nha lại viết trát cho đòi Thiện Kế đến hầu ngay lập tức. Bọn nha lại, lính tráng thấy có trát, mừng lắm, vì từ nửa tháng trở lại đây trong huyện vắng teo, chẳng có ai kiện tụng nên túi anh nào cũng trống trơn. Nay lập trát, đối tượng lại là một tay cự phú trong vùng, thì càng mừng hết cỡ, bọn chúng cười nói với nhau: “Thần tài đã tới thăm tụi mình rồi, anh em ơi!”

Xưa nay, “lạ gì cái thói sai nha”, bồng lộc chính là số tiền bóp hầu nặn

Truyện cổ tích chọn lọc

cô dân một khi có việc tới cửa quan. Người ta thường nói “vào quan huyện thì dễ, nhưng lọt được qua anh lính huyện là khó!”. Muốn lọt được, muốn san bằng cái khó ấy thì “Trong tay có sẵn đồng tiền”, đó là cái chìa khóa duy nhất. Chỉ một cái trát mà sáu tên lính và nha lại tuốt gươm trần, rầm rộ đi sau tiếng trống tùng tùng liên hồi.

Khi đến cửa nhà Thiện Kế, bọn chúng la hét như cọp beo gầm thét:

- Ai là Thiện Kế? Ra mau, lãnh trát đi hầu kiện!

Thiện Kế từ ngày trở thành đại phú gia, ngoài việc ngồi thu tiền, thì sáng cờ bạc, trưa rượu chè, có khi say li bì suốt ngày. Hôm ấy, anh ta đang lừ lừ trong men rượu, nghe tiếng trống và tiếng bọn lính la hét, giật mình lão đảo bước ra, bị bọn chúng chụp tinh thần: “Quan lớn đòi người ngay lập tức!”.

Thiện Kế xin hoãn ngày mai không được, bèn lập mưu mời bọn lính ở lại ăn nhậu, chờ thời gian kéo dài cho già bớt

men rượu. Thế là gà vịt được mổ ngay, trên bàn tiệc hai hũ rượu đầy nhóc, cả bọn xúm nhau “sát phạt” cho hết cái mâm rượu nồng thịt béo. Một tên nhắc chừng:

- Cứ ăn cho no, nhưng uống cầm chừng thôi nghe mấy cha! Về nhà mà bay hơi rượu thì lạnh đủ đả!

Ăn uống đã thềm, no nê rồi, cả bọn lại hồi thúc chủ nhân. Thiện Kế mặc áo rộng xanh, đội mũ nóc bằng, không quên nhét túi mười lạng bạc, cùng bọn sai nha bước ra khỏi nhà, một tên rì tai tai hú dọa:

- Này đại gia, vụ này người ta vu cáo đại gia nặng lắm! Nếu đại gia biết phải trái với sáu anh em tôi đây, khi về huyện, anh em tôi sẽ rì tai trước với quan lớn cho.

Nghe dọa, Thiện Kế cũng điếng hồn, không biết ai vu cáo, lạnh dừ thế nào đây, liền móc túi chia cho mỗi tên một lạng bạc.

Được ăn no, uống đã, túi được dẫn

Truyện cổ tích chọn lọc

lượng bạc, cho nên khi đến cửa quan khỏi chờ đợi lâu, bọn lính đưa Thiện Kế vào thẳng công đường. Một hồi trống chiêng nổi lên, hai hàng gươm giáo tuốt trần, quan huyện uy nghiêm bước lên bệ án. Thiện Kế lấy can đảm, run rẩy sụp lạy năm lạy rồi quỳ nghe quan phán:

- Mày chính là con trai cả của Y Thái Thủ phải không?

Thiện Kế lấp đáp đáp:

- Chính ... thị ... con ạ!

Quan huyện đồng dục nói:

- Mày phải nghe cho kỹ và thành thật trả lời. Kế mẫu của mày là Mai thị, và em của mày là Thiện Thuật, tố cáo mày bất hiếu với cha, bất thảo với em, giành trọn gia tài, chỉ cho họ có một mảnh nhà tối tẻ trong xóm, phải không?

Thiện Kế run rẩy đáp:

- Bẩm, đại lão gia đèn trời soi xét. Chính tay con đã nuôi em con là Thiện Thuật. Vừa đây chính hai mẹ con xin ra

ở riêng, chứ nào phải con xua đuổi. Còn như việc gia tài, con đã làm theo ý muốn của cha con lúc lâm chung. Di chúc chính tay cha con viết, có ngày, tháng, năm và cha con ký tên hẳn hoi, hiện con còn giữ đủ thư văn ấy. Xin đại lão gia lấy lượng hải hà, minh xét cho con.

Quan huyện nói:

- Thư văn còn thì đưa cho ta xem.

Thiện Kế nói:

- Bẩm, thư văn con để tại nhà, đại lão gia cho phép con về lấy.

Quan phán:

- Khoan đã! Theo tố trạng, kế mẫu mày báo gia tài lớn lắm, sự việc ấy không phải nhỏ. Tờ di chúc của cha mày để ta xem lại, thực hay giả sẽ hay. Mày là dòng dõi của một đại gia đình danh giá, ta không muốn làm nhục mày tại đây. Vậy, ngày mai mày hãy nhờ kế mẫu và em mày đến tại nhà mày, ta sẽ thân hành đến nơi xem xét sự thể. Nếu quả thật sự phân chia gia tài quá chênh

Truyện cổ tích chọn lọc

lệch, ta sẽ tùy nghi hành động cho mình bạch. Nay ta cho mày về nhà.

Thiện Kế mừng hóm, lạy tạ ra về. Vừa đến cửa, sáu tên sai nha đã đi theo ra ngoài, chúng lại rì tai:

- Gia gia thấy không? Bọn tôi đã nói nhỏ với quan lớn, nên gia gia không bị làm nhục. Ổn bọn tôi lớn lắm đó!

Thiện Kế móc túi lấy cả bốn lượng bạc còn lại, nói:

- Tôi đem theo đến mười lượng, anh em vui lòng chia đều cho nhau vậy.

Bọn nha lại cầm bốn lượng xong, nói:

- Có thể này thôi sao?

Thiện Kế năn nỉ:

- Anh em cầm tạm đi mà, túi tôi đâu còn lượng nào.

Cả bọn nhìn nhau cười ha hả. Thiện Kế bước nhanh về nhà, sợ bọn chúng nháo nhéo chạy theo.

Thiện Kế vừa đi vừa hần học, tức

tôi, không về ngay nhà, mà đi thẳng qua nhà mẹ con Mai thị, đứng ngoài cửa nói to:

- Ngày mai quan Huyện sẽ đến nhà tôi. Vậy hai mẹ con phải sẵn sàng có mặt hầu quan, đừng sai lệnh.

Nói xong, anh ta ra về, lo lắng lắm. Sợ quan lấy bớt gia tài chia cho Thiện Thuật, lại sợ người nhà theo phe Mai thị, sợ đến lời hăm dọa bóng bẩy của quan. Thiện Kế rồi trí lên, mãi mới nghĩ được cách lấy tiền bỏ vào đây xách đi tới nhà mấy người tôi tớ cũ để mua chuộc họ làm chứng trước mặt quan. Anh ta gửi tiền cho họ rồi bảo quan có hỏi phải nói như thế này, như thế kia. Bọn tôi tớ được tiền, nhìn nhau cười. Khi Thiện Kế về rồi, họ nói với nhau:

- Ngày thường, suốt năm chẳng được uống của y một ngụm nước lã, nay có việc mới dám lòi tiền ra. Quả đúng như lời tục nói: "Nhàn thời bất thiếu hương, cấp sự bảo Phật cước" (lúc vô sự không đốt một cây nhang, khi có chuyện mới ôm chân Phật).

Truyện cổ tích chọn lọc

Về đến nhà, Thiện Kế gọi hết gia nhân, bảo sáng mai phải tụ họp đông đủ, và quan có hỏi đến, phải đồng thanh nói như vậy như vậy. Anh ta hứa khi xong việc sẽ cho mỗi người mấy thước vải may áo Tết.

Còn Mai thị nghe tin gọi, hai mẹ con cả mừng, liền mặc áo đến huyện, vào lạy tạ quan. Quan nói:

- Ta thấy nhà bà mẹ góa còn cô, ta sẽ hết lòng giúp đỡ. Nhưng ta nghe Thiện Kế nói y có đủ chứng từ trong tay, ban di chúc chính nói rõ phần chia như hiện hữu, ta sẽ làm sao bây giờ?

Mai thị đáp:

- Ông quả có viết di chúc như ấy, nhưng làm vậy là để cho Thiện Kế khoái chí, tưởng rằng đã hưởng trọn sự nghiệp, thì không lý do nào nữ hại thành bé Thiện Thuật. Thật ra thì ông tôi nói đã sắp đặt sẵn trong bức hình rồi. Ông tôi bảo quan lớn cao minh, coi đến sẽ biết ngay điều bí ẩn đó.

Quan nói:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Thôi được, dù sao bà cứ yên tâm. Tôi hứa với bà là tôi sẽ giúp hai mẹ con bà khỏi cơn nghèo túng, dư bạc dư tiền. Song lẽ bà đừng ước mong một sự giàu sang quá mức! Mai thị đáp:

- Mẹ con tôi không mong gì hơn là đủ ăn đủ mặc mà thôi!

Quan nói:

- Thôi được, ngày mai hai mẹ con bà hãy có mặt tại nhà Thiện Kế, ta sẽ xử lý cho. Mọi việc sẽ đúng như ý nguyện của Y Thái Thú lúc lâm chung.

Mai thị lạy tạ lui về, đem mọi sự kể lại cho con nghe. Hai mẹ con đều vui mừng, hy vọng.

Còn Thiện Kế, chiều hôm ấy, sai gia nhân lau chùi bàn ghế, sắp đặt trật tự trong nhà, đặt một cái ghế bành lên trên bệ cao, làm chỗ cho quan huyện ngồi, lót xa tanh đỏ rất đẹp đẽ, trang trọng. Phòng bên cạnh lại dọn sẵn mâm chén, giết nhiều gà vịt để đãi đằng bọn lính tráng, nha lại. Ở ngoài công treo cờ, kết hoa thành bốn chữ

Truyện cổ tích chọn lọc

“Tôn nghênh đại quan”, cố ý nịnh quan trên, mua chuộc sự khoan dung.

Đến sáng, mọi người đều có mặt, bọn tôi tớ, bà con không sót một ai. Hai mẹ con Mai thị sáng sớm đã tới, chào hỏi vợ chồng Thiện Kế rất niềm nở, coi như không có chuyện gì xảy ra, rồi chào hỏi mọi người ăn nói ôn tồn, nhỏ nhẹ. Vợ chồng Thiện Kế cũng làm bộ tự nhiên không tỏ ra vẻ mặt ác cảm như mọi ngày, sợ bà con tôi tớ dị nghị, không lợi cho mình trong cuộc họp hôm ấy. Nói chuyện với ai, cũng nhắc đến “em Thiện Thuật của tôi”.

Mọi người đang nói chuyện phiếm với nhau, từ xa đã vang tiếng chiêng trống tùng xêng, tiếng ngựa hí và tiếng lục lạc leng keng. Quan huyện tới. Mọi người im lặng, nhìn ra. Bỗng nhiên, ba tiếng pháo lệnh nổ lên, quan từ trên mình ngựa bước xuống, oai vệ bước vào sân. Đến giữa sân, quan đứng sững lại, người như ngơ ngác, tay để lên trán, bóp bóp như có vẻ đau đầu. Rồi quan chấp tay lại, miệng lẩm bẩm:

- Xin chào đại gia gia.

Ngừng một chút như đang nghe ai nói gì, quan mới đáp lại nho nhỏ:

- Xin rước đại gia gia đi trước.

Vừa nói, quan vừa giơ tay như mời ai đi trước mình đoạn quan chậm rãi, rón rén bước theo sau.

Mọi người đều lấy làm lạ cứ chỉ như có vẻ chào đón một kẻ vô hình nào đó của quan huyện. Khi quan vào đến nhà khách, Thiện Kế cúi đầu mời quan an tọa trên chiếc ghế đặc biệt, căn xà cừ bóng nhoáng, lót xa tanh đỏ. Nhưng quan không ngồi, lại đi thẳng đến bàn thờ tổ tiên, lấy ba cây nhang đốt lên, xá rồi nói nho nhỏ, khiến người ta nghe tiếng được tiếng mất: "Tôi theo ý muốn của đại gia gia đến đây thu xếp việc nhà của đại gia gia cho được trong ấm ngoài êm. Xin đại gia gia cùng dự thính và chi về cho, nếu có gì khuyết điểm".

Khấn xong, quan như lắng tai nghe gì đó, rồi nói:

- Vâng, tể quan xin bắt đầu xử lý.

Truyện cổ tích chọn lọc

Quan huyện quay lại kiểm chỗ ngồi. Thiện Kế mời lên ghế bành để trên bệ. Quan lặng thinh ngó lên bàn thờ, rồi đưa tay chỉ vào ghế nói lầm thẫm:

- Xin mời đại gia gia an tọa.

Dứt lời, quan sai lính khiêng một cái ghế khác, đặt bên cạnh cái ghế đặc biệt, hình như quan nhường cái ghế ấy cho ai khác ngồi. Đoạn quan sai lính bưng lư hương, đặt xuống bàn, trước mặt cái ghế đặc biệt. Bấy giờ quan mới ngồi xuống bên cạnh và bắt đầu xử án.

Từ này giờ, mọi người im lặng theo dõi mọi động tác của quan, tạo nên một quang cảnh trang nghiêm vô cùng. Mùi hương trầm tỏa ngát, khói xanh phất phơ trong mơ huyền u ám, như có thần linh đang ngự trị, không một tiếng động nhỏ.

Trước khi bắt đầu xử án, quan quay mặt qua cái ghế đặc biệt, xá ba xá rồi nói lớn:

- Thưa đại gia gia, quý phu nhân và quý công tử có đệ đơn lên đệ nha, thỉnh

câu xử lý phân chia gia tài, nhưng gia tài phần nào của ai, đại gia gia đã có di chúc định rõ rồi, bản chức còn biết phân xử ra sao khác hơn? Nay, bản chức có những điều chưa hiểu, chưa biết rõ về sự phân chia. Vậy, xin đại gia gia, việc đến đâu tuân tự bảo cho bản chức đến đó. Như thế là mọi việc phân chia đều do bản ý của đại gia gia, bản chức chỉ là người thi hành theo mà thôi. Bây giờ, chúng ta hãy bắt đầu!

Nói rồi, quan gọi Thiện Kế đem hết văn thư ra đọc qua một lượt. Quan nói:

- Theo văn thư và di chúc, sự việc Thiện Kế chia cho mẹ con Mai thị đây nhà ở phía tây và năm mươi tám mẫu ruộng là đúng ý của Y Thái Thủ. Thiện Kế đã làm đúng di chúc không sai. Còn món gia tài nào mà dành chia cho mẹ con Mai thị đâu!

Nghe thế, Thiện Kế khoái chí thưa:

- Dạ bẩm quan lớn, con đâu có làm trái lời của... Anh ta nói chưa dứt thì quan đưa tay ngăn lại!

Truyện cổ tích chọn lọc

- Khoan nói, để ta nghe...

Quan day mặt qua phía cái ghế đặc biệt, như lắng tai nghe một lúc, rồi gật đầu nói:

- À, như vậy đại gia gia đã để dành riêng cho mẹ con phu nhân, không dính dáng gì đến của Thiện Kế. Vậy thì hay quá!

Quan lại lắng tai nghe, rồi nói:

- Số gia tài đó, đại gia gia đã chôn chỗ nào, xin chỉ cho bản chức biết.

Quan lại đưa tay lên lỗ tai:

- Dạ, dạ, à! Ngay trong nhà này? Dạ, dạ, chôn dưới nền đất nhà? Dạ, thưa bao nhiêu?... À, đến năm hũ! Cộng là năm ngàn lượng ! Dạ, xin vâng lời, bản chức không cho Thiện Kế xía đến, phần này là của riêng phu nhân và cậu út! Vâng, vâng, xin tuân lệnh.

Rồi quan lại cố nghe:

- Dạ, đúng chỗ này à? Vâng, sẽ xin cho đào lên. Dạ, đào lên phía tay trái, dạ, xin vâng...

Quan lại lắng tai nghe:

- À, dạ sao? Bên phía tay mặt, còn sáu hũ nữa? Dạ, bản chức nhớ, bên tay trái năm hũ, bên tay mặt sáu hũ. Dạ, dạ... bản chức sẽ cho làm công văn kê mười một hũ dành cho cậu út.

Quan gọi thầy ký lại, bảo đem giấy bút và hộp ấn son tới. Quan vừa cầm bút, lại ngừng tay, day qua ghế đặc biệt, nghe một hồi, mặt tỏ vẻ ngạc nhiên, nói:

- Dạ, dạ, nhưng bản chức không dám nhận hũ vàng đó! Bản chức chỉ lấy công tâm chức vụ mà làm, đâu có gì phải đền ơn!

Quan lắc đầu lia lịa, nói tiếp:

- Đại gia gia đã ban ơn, nhưng bản chức không thể nhận. Vâng, không thể nhận lãnh!

Rồi quan lại lắng tai nghe một hồi lâu, khiến mọi người trợn tròn đôi mắt, há miệng, vênh tai mà nhìn, mà nghe, mà chú ý theo dõi một chuyện xử án lạ đời nhất. Mùi hương trầm lại ngào

Truyện cổ tích chọn lọc

ngạt, đưa hồn mọi người lâng lâng vào cõi hư vô với sự ngạc nhiên tột độ! Bỗng quan huyện ngửa mặt lên, cười sằng sặc:

- Đại gia gia lại giận bản chức rồi! Bản chức không dám khuấy động đến linh hồn quá linh hiển của đại gia gia. Vâng, thì xin vâng, bản chức xin nhận lấy món quà quý giá của đại gia gia đã dành riêng cho bản chức từ hơn mười năm nay. Bản chức xin nhận và xin đa tạ đại gia gia!

Quan ngừng một lát lâu, như đang chú ý nghe một câu nói dài dòng, rồi quan đứng dậy, tỏ vẻ cung kính, nói thật rõ từng lời:

- Vâng, đại gia gia đã giúp cho việc xử lý trọn vẹn hôm nay. Có đại gia gia chỉ báo nên số gia tài nằm dưới đất ấy nay mới lòi ra. Bản chức sẽ tuân lệnh, làm đúng theo ý muốn của đại gia gia, chẳng dám sai một chút nào. Xin đại gia gia hãy tin cậy vào lương tâm, quyền hành của bản chức, và pháp luật của nhà nước. Vậy, bản chức sẽ xin viết

công văn... Sao!... làm ba bản à? Vâng, xin tuân lệnh. Dạ, xin kính chào đại gia trở về tiên cảnh... À, mà sau này có ai tranh cãi điều gì, xin đại gia gia phù hộ và chỉ giáo cho. Dạ, xin kính chào đại gia gia, việc đã xong, không những đại gia gia được ngậm cười nơi chín suối, mà ngay bản chức cũng được lương tâm bình thản. Xin kính biệt đại gia gia.

Mọi người thấy quan xá ba xá. Xong, quan bước lên cái ghế đặc biệt, thán nhiên ngồi xuống và gọi nha lại đến bàn làm việc.

Trước hết quan gọi Thiện Kế, bảo:

- Việc gia tài này, ta chẳng hề biết đến. May mà có Y Thái Thú linh thiêng hiện lên chỉ bảo cho ta mới lòi ra cái sổ gia tài chôn dưới đất dành riêng cho mẹ con người em út người. Như vậy, gia tài của người vẫn toàn vẹn, không ai can dự đến mà chia lấy một đồng teng. Của người, người cứ hưởng. Còn của Thiện Thuật, theo ý cha người, để hai mẹ con hưởng trọn vẹn, người không được tranh

Truyện cổ tích chọn lọc

giành, nghe chưa? Nếu người có mạnh ý nào, Y Thái Thú sẽ bảo ta phân xử đó! Nghe rõ chưa?

Thiện Kế tuy tham lam, nhưng ngay người trước cái số nói mười một hũ bạc vàng, như vì là ý của cha và lệnh của quan, đành chấp tay xá lia lịa, nói:

- Con xin vâng lệnh quan lớn, nếu có sái quấy con xin chịu tội.

Quan nghe xong, ra lệnh cho nha lại làm công văn, đại khái y như tờ di chúc dấu trong bức hình. Quan đọc lên cho thư lại viết như sau:

“Bản chức trấn nhiệm bản huyện, hạ tờ công văn quyết định: Theo tờ di chúc của Y Thái Thú, sự phân chia gia tài của nhà họ Y được xử như sau:

1. Phần gia tài mà Thiện Kế được cha giao cho trước khi lâm chung là toàn quyền thuộc về Thiện Kế, không ai được ngăn cản, tranh giành.

2. Phần gia tài của Y Thái Thú chôn dưới đất từ mười năm trước nay đào lên, giao hết cho người con út là Thiện

Thuật, gồm mười một hũ, cộng tám ngàn lượng, hợp với năm mươi tám mẫu ruộng, hai ngôi nhà đã được Thiện Kế giao cho Mai thị. Tất cả đều thuộc quyền sở hữu của Thiện Thuật, không ai được tranh giành, kể cả Thiện Kế cũng không được dự vào, theo như ý kiến của Y Thái Thú đã chỉ bảo.

Quyết định này lập làm ba bản, một bản giao cho Thiện Thuật, một bản giao cho Thiện Kế, một bản nộp vào văn khố huyện đường để làm chứng từ chính thức.

Lập tại bản huyện, ngày... tháng... năm...

Ấn ký”

Bản công văn viết xong, quan trao cho Thiện Kế và Thiện Thuật đọc, mỗi người giữ một bản, quan giữ lại một bản.

Mọi việc xong xuôi, quan hỏi viên nha lại:

- Thấy lại có thấy rõ không? Y Thái Thú ngoài tám mươi tư tuổi mà người

Truyện cổ tích chọn lọc

vẫn khéo mạnh, hồng hào như thế không?

Viên thư lại đáp:

- Dạ bẩm, tôi có thấy chi đâu? Thấy ai đâu?

Quan nói:

- Sao lạ vậy? Y Thái Thú này giờ ngồi trên lót xa tanh đó mà!

Rồi quan day qua hỏi Thiện Kế:

- Thân phụ nhà người ngồi nói chuyện với ta khá lâu, có thấy khác gì ngày trước không?

Thiện Kế thưa:

- Dạ, con chẳng nghe thấy gì cả!

Quan nói:

- Sao kỳ lạ vậy cả? Rõ ràng Y Thái Thú là một người cao, to bề ngang, nét mặt hơi dẹt, con mắt nhỏ, lông mày dài, mũi lớn, râu dài mà trắng như tuyết. Đầu đội nón nỉ đen, lưng thắt đai vàng, mặc áo đỏ. Người ấy không phải là thân phụ người sao?

Thiện Kế cùng mọi người đều ngạc nhiên đến hái hùng, cùng trả lời:

- Thừa y hệt như vậy. Ngày Y Thái Thú còn sanh tiền, thì tác người như thế, ăn mặc đúng như thế!

Nói xong, mọi người bàng hoàng, sợ sệt đến nổi da gà và cũng nghĩ rằng quả thật Y Thái Thú đã hiện lên nói rành mạch, chỉ chỗ chôn vàng bạc, bày rõ việc quá khứ nên quan mới biết, chứ nếu không quan mới đổi lại làm sao mà biết tường tận như thế. Nhưng sự thật đó là phương án của quan huyện. Qua dựa vào đầu óc dị đoan, tin tưởng thần quyền của dân chúng mà bày ra cái trò ấy để trấn áp Thiện Kế đó thôi. Sở dĩ quan huyện biết rõ dáng người trang phục của Y Thái Thú là nhờ xem bức chân dung mà Mai thị đã trao cho.

- Quan bảo Thiện Kế và mọi người rằng:

- Y Thái Thú có nhã ý tặng ta cái hũ vàng, chứa một ngàn lượng, ta từ chối năm lần bảy lượt, như Y Thái Thú

Truyện cổ tích chọn lọc

một mực không nghe. Bất đắc dĩ ta phải nhận cho vui lòng người đó thôi!

Mọi người nghe quan nói, ai cũng lác đầu lè lưỡi trước một “sự thật” hiển nhiên.

Quan nói xong, day qua Mai thị, hỏi:

- Vậy nhà phu nhân ở đâu? Ta qua đó, theo lời Y Thái Thú mà đào lấy lên.

Mai thị nói:

- Dạ, xin quan lớn quá bộ đi trước.

Quan huyện, nha lại cùng mọi người tiến về mé tây, đến nhà Mai thị. Quan huyện ngắm nghía một hồi, sai lính đào ở phía góc tường tay trái. Đất vừa hất lên, đã nghe tiếng cuốc chạm keng keng. Năm hũ bạc được bới lên, đếm xong, mỗi hũ chứa một ngàn lượng bạc, cộng năm ngàn lượng. Rồi quan cho đào mé tay phải. Sáu hũ lòi ra, trong số đó có một hũ đựng một ngàn lượng vàng. Tổng cộng mười ngàn lượng bạc, quan giao hết cho mẹ con Mai thị, còn cái hũ đựng một ngàn lượng vàng, quan niêm phong, sai lính khiêng về công đường.

Ai trông thấy vàng bạc cũng thèm muốn. Riêng Thiện Kế trông thấy bạc vàng trên vạn lượng, chóa cả mắt, ngây người muốn té xỉu, nhưng đã trót hứa với quan, giấy tờ đã ký, đâu dám nói ngang nói ngược. Quan gọi Thiện Kế và Thiện Thuật, bảo:

- Việc chia gia tài cho hai đảng, ta vâng theo ý của cha các người mà phân xử. Từ nay, ai lo phận nấy, không được kiếm chuyện tranh giành, phép nước sẽ không tha đâu nha!

Rồi quan day qua phía các người nhà và tôi tớ cũ mà bảo:

- Việc phân chia gia tài nhà họ Y, ta đã xử lý xong, các người đã nhìn thấy, đã làm chứng, rõ ràng trước thanh thiên bạch nhật rồi phải không?

Mọi người dạ vang :

- Dạ, dạ, chúng con xin hết lòng làm chứng và rất phục cái đức công minh, chính đại của quan lớn.

Việc công xong, quan ra lệnh trở về công đường. Hai mẹ con Mai thị sụp

Truyện cổ tích chọn lọc

xuống lạy tạ ơn. Trống chiêng lại vang lên, quan lên yên ngựa. Hai người lính gánh hũ vàng đi bên cạnh. Hôm sau, quan huyện cho mời mẹ con Mai thị đến tư dinh. Quan cầm bức chân dung của Y Thái Thù và tờ di chúc được giấu kín trong ấy, trao lại cho người, và nói:

- Ta sở dĩ xét xử được vụ án này là nhờ quan Thái Thù ngày trước đã biết lo xa, viết di chúc để lại một cách "bí mật" trước khi lâm chung. Nay, ta tình cờ tìm ra được, mọi việc bây giờ coi như đã hoàn tất. Vậy, ta xin trao lại tất cả để gia đình phụ nhân cất giữ, đừng nên tiết lộ ra ngoài không tốt. Khi nào Thiện Kế còn khiêu nại lời thôi, biết đâu ta lại phải nhờ tờ di chúc ấy làm một bằng chứng cụ thể?

Mẹ con Mai thị nghe nói rất ngạc nhiên, cúi đầu lạy tạ quan huyện, nhận tờ di chúc với bức hình rồi ra về.

Đến nhà, đợi lúc vắng người, Thiện Thuật lấy tờ di chúc của cha dấu sau bức hình ra đọc nhỏ nhỏ cho mẹ nghe. Di chúc viết rằng:

“Tôi, Y Thái Thú, hai lần nhiệm chức tri phủ, đã ngoài tám mươi tuổi, có chết cũng không ân hận. Nhưng, tôi còn một đứa con tên Thiện Thuật, còn thơ dại, nó là con khác mẹ với Thiện Kế. Cả gia tài lớn, tôi cho hết Thiện Kế, chỉ chừa lại một số ruộng đất năm mươi tám mẫu và một khoảnh nhà ở mé tây. Trong ngôi nhà này, tôi có chôn một số bạc năm ngàn lượng, đựng trong năm cái hũ ở phía tay trái. Bên tay mặt, chôn sáu hũ khác, chứa ba ngàn lượng. Riêng một cái hũ khác đựng một ngàn lượng vàng. Tôi cấm hẳn Thiện Kế không được tham dự gì vào tất cả số vàng bạc dành riêng cho Thiện Thuật này. Lúc nào quan huyện sở tại đã xử lý xong xuôi vụ này theo đúng di chúc của tôi, thì Thiện Thuật phải có bốn phạn phải dâng lên quan cái hũ đựng một ngàn lượng vàng để tạ ơn ngài xử đoán công minh. Chính tay tôi là Y Thủ Liêm đã viết tờ di chúc này và tự ký tên. Ngày này là năm... tháng... ngày...”
Đọc xong, mẹ con Mai thị cẩn thận đem dấu kín tờ di chúc. Còn bức chân dung

Truyện cổ tích chọn lọc

thì đặt lên bàn thờ, đốt một nén hương rồi quỳ lạy, khấn vái linh hồn Y Thái Thú về phù hộ mẹ con.

Từ đó, mẹ con Mai thị trở nên giàu có, sống cuộc đời hạnh phúc. Nhưng nhớ đến cảnh nghèo khổ lúc trước, hai mẹ con hay làm việc nghĩa, giúp đỡ mọi người trong cơn túng thiếu. Năm sau, Thiện Thuật cưới vợ, làm ăn ngày một phát đạt, trở nên đại phú gia, sinh con đẻ cháu nối dòng, ai cũng ngợi khen là nhà hiền đức. Còn Thiện Kế, ganh tức vì mẹ con Mai thị linh gia tài quá lớn mà không làm gì được, đâm ra bất mãn, rượu chè cờ bạc, mấy đứa con lớn lên cũng noi gương cha, sống bê tha, trụy lạc. Khiến gia sản lần hồi tiêu tán, trở nên nghèo khổ.

Dân chúng trong vùng chứng kiến tấn tuồng đời này, truyền tụng cho nhau nghe chuyện gia đình của Y Thái Thú, lấy đó làm một bài học cho những ai ăn ở bất hiếu, bất thảo, thiếu lòng nhân ái.

*“Cho hay những kẻ vô nghi,
Trời xanh có mắt, làm gì nên thân!”*

VÌ SAO NƯỚC BIỂN MẶN

Ngày xưa, ở bờ biển nọ, có một ông lão đánh cá rất nghèo. Ngày ngày ông ra biển đánh cá rồi đem cá ra chợ đổi lấy bánh mì và muối để sống qua ngày. Một hôm, như thường lệ, ông lão cũng mang lưới ra biển đánh cá. Khi kéo lưới lên, ông chỉ thấy có một con cá nhỏ, vảy và đuôi vàng óng. Con cá van nài:

- Ông lão ơi, ông đừng giết tôi, ông muốn gì, tôi xin giúp.

Nghe nói ông lão thở dài:

- Lão nghèo lắm, cả đời đến muối cũng chẳng có mà ăn. Ta chỉ mong lúc nào trong nhà cũng có muối mà thôi.

- Thế thì tôi sẽ cho ông một cái cối xay muối. Khi cần ông chỉ việc nói: “Cối ơi, hãy xay muối đi!”. Lúc nào muốn nó dừng lại thì nói: “Cối ơi, thôi đủ rồi”.

Truyện cổ tích chọn lọc

Nói rồi con cá biến mất. Trước mắt ông lão hiện ra một chiếc cối nhỏ. Ông trở về với chiếc cối xay trong tay. Ông mang ra xem và thử nói:

- Cối ơi, hãy xay muối đi!

Tức thì, từ chiếc cối, những hạt muối trắng tinh óng ánh chảy ra. Ông lão sung sướng hứng muối cho mình. Khi thấy đã đủ, ông nói:

- Cối ơi, thôi đủ rồi!

Sau đó ông đem muối chia cho dân làng, nhà ai cần ông cũng mang cho. Từ đó dân làng rất mừng vì có đủ muối ăn.

Dần dần tiếng đồn về chiếc cối đến tai một tên nhà giàu ở làng bên. Hắn rắp tâm ăn trộm chiếc cối của ông lão nghèo. Một đêm khi hàng xóm đã ngủ say, ông lão cũng nằm ngủ dưới bếp, bên cạnh chiếc cối đang làm việc, nó xay muối để sáng mai ông kịp phân phát cho dân làng. Tên nhà giàu chèo thuyền sang nhà ông, hắn lén vào đánh cắp chiếc cối rồi nhanh chóng trở ra thuyền.

Truyện cổ tích chọn lọc

Đặt chiếc cối vào khoang, hấn vôi và chèo thuyền ra biển. Chiếc cối thì vẫn đang xay muối. Muối trong thuyền đầy dần. Ra đến giữa biển, chiếc thuyền nặng nề, chòng chành. Tên nhà giàu ra sức chèo. Lúc đó trời bỗng nhiên nổi gió, rồi gió bão mỗi lúc một to. Lúc này, tên nhà giàu thấy cần phải bắt chiếc cối xay muối dừng lại, nhưng hấn không biết phải làm thế nào trong khi muối thì đã đầy. Gió bão dữ dội, chiếc thuyền mấy lần suýt bị lật. Hoảng quá, cuối cùng tên nhà giàu đành kêu cứu. Nhưng khi dân làng chạy ra đến bờ biển thì cũng là lúc mọi người thấy một cơn sóng lớn chồm lên nhận chìm cả tên nhà giàu lẫn chiếc thuyền đầy muối.

Cho đến ngày nay chiếc cối vẫn còn ở dưới đáy biển và vẫn tiếp tục xay ra muối làm nước biển mặn đầy các em ạ.

AO PHẬT

Ngay ấy, vùng đất mà bây giờ là Trà Vinh, còn là một vùng biển cả; trên bờ biển, người sống rất cơ cực. Phật thấy vậy thương tình, bèn hóa phép làm cho biển nổi lên thành những dải đất nối liền với bờ. Những dải đất này đặc biệt rất màu mỡ. Vì thế, người dất diu ra đây chăm chút làm ăn, lúa khoai lúc nào cũng đầy nổi, cuộc sống trở nên vui tươi hơn trước.

Nhưng cũng ở vùng biển này, lúc bấy giờ có một Chằn Tinh sống lâu năm dưới nước, rất hung ác. Nó thường nổi lên khỏi mặt nước, há cái miệng khổng lồ, có thể lọt một lúc đôi ba người. Bộ hạ của Chằn Tinh gồm có thuồng luồng, cá sấu... rất dữ tợn, ăn thịt người và súc vật không biết chán.

Mỗi năm vào tháng mười, dân cư trong hạt tổ chức một ngày lễ mừng hội mùa; trong ngày lễ có cuộc dâng hoa để cảm ơn đức Phật. Tại một ngôi chùa xây

lên giữa đồng, dân chúng thường hội họp đông đúc làm lễ cúng Phật. Sau đó, các nơi bày ra trò múa hát, đánh đu để cho trai thanh gái lịch vui chơi. Ngày hội mùa năm ấy, giữa khi mọi người nô nức về dự thì Chần Tinh cùng bộ hạ từ dưới biển mò lên tìm mồi. Thấy chúng, ai nấy sợ hãi chạy tan tác. Chúng được thể mặc sức tung hoành. Chỉ những kẻ nấp trong chùa thì được yên ổn vì Chần Tinh rất sợ phép Phật.

Khi Chần Tinh và bộ hạ no bụng, rút đi thì những người còn sống sót cùng từ các nơi trốn tránh thất thểu trở về. Cái cảnh cha mất con, vợ mất chồng, tiếng than khóc vang động khắp nơi, không khí bao trùm mọi ngả.

Cho đến mấy năm sau, cuộc sống bình thường mới dần dần trở lại. Người lại ra sức hàn gắn những vết đau thương. Nhưng Chần Tinh và bọn bộ hạ vẫn không ngớt rình mò phá phách.

Phật thương người luôn năm đau khổ bèn hiện ra, trao cho họ một lưỡi gương và dặn:

Truyện cổ tích chọn lọc

lời - Cứ bạo dạn lên! Nó không có gì đáng sợ cả.

Một lần, Chăn Tinh điên cuồng găm thét. Giữa lúc mọi người đang khiếp đảm, thì một tiếng nói lạnh lạnh từ trong chùa dội ra ngoài:

- Con quái vật! Mày có chạy đằng trời!

Dứt lời, một người đàn bà tay cầm gươm từ chùa xông ra nhằm Chăn Tinh mà chém. Chăn Tinh sải chân bước lên, định nuốt tươi đối thủ nhưng hấn đã bị người đàn bà chém sả một nhát, đứt rời một chân. Bị thương, Chăn Tinh kêu lên một tiếng rùng rợn, rồi lết về biển. Lũ bộ hạ cũng vội vàng lao theo. Mọi người mừng rỡ, đổ ra xem người đánh đuổi quái vật là ai. Thì ra đó là bà Am, một người đàn bà hiền lành trong xóm làng.

Nhưng Chăn Tinh vốn có nhiều phép lạ. Dẫu bị thương nặng đến đâu, hễ lết về đến sào huyết, lột được vào vùng nước thần, thì chỉ trong một đêm

nổ lại lành lặn, khỏe mạnh như cũ. Vì thế, sáng hôm sau, ở chỗ chiếc chân đứt lìa của Chăn Tinh đã có một chân khác mới mọc. Nó lại kéo bộ hạ lên báo thù. Lần này, chúng đến với một khí thế dữ dội hơn trước nhiều. Mọi người đành kéo nhau chạy trốn. Phạt nghe lời người khẩn cầu, lại hiện ra trao cho họ một quả cầu sắt và bảo :

- Hãy nung đỏ mà ném vào miệng Chăn Tinh!

Thế rồi bà Am lại can đảm đứng ra đương đầu với con quái vật để cứu dân làng. Giữa lúc Chăn Tinh cùng bộ hạ đang thi nhau đi tìm mồi thì bà đã đến sát trước mặt nó, lên tiếng thách thức:

- Nếu mày la to được như tiếng sấm thì ta sẽ bảo mọi người tới đây nộp mình.

Chăn Tinh đáp:

- Ta còn la to hơn cả tiếng sấm nữa kia!

Dứt lời, nó há miệng to bằng cái nong, hét lên một tiếng dữ dội. Bà Am

Truyện cổ tích chọn lọc

nhANH NHƯ CẮT NÉM QUẢ CẦU ĐÃ NUNG ĐỎ TỌT VÀO MIỆNG NÓ.

Bị bỏng, Chần Tinh hết sức giãy giụa, cố khạc quả cầu ác hại, lẫn lộn mấy vòng rồi lê về sào huyết của mình. Dân chúng đang trốn nấp đây đó lại lũ lượt kéo ra, sung sướng reo mừng.

Nhưng khi về đến vùng nước thần, Chần Tinh lại được bình phục. Vì vậy, qua hôm sau nó lại mò lên. Lần này thì Phật đã bày cho con người đào hố sâu, dưới cắm nhiều sắt nhọn, trên phủ cỏ rác dơi kẻ thù, Chần Tinh và bộ hạ vừa nhô lên khỏi mặt nước đã đe dọa :

- Hôm nay quyết không để cho lũ chúng mày chạy trốn!

Nhưng lần này người cũng nhất định không chạy nữa. Họ đứng túm tụm sau lưng bà Am, tay cầm sẵn lao dài, có vẻ thách thức. Chần tinh và bộ hạ ào ào kéo tới như một trận bão. Thế nhưng muộn mất rồi, con quái vật và bộ hạ của nó đã sa xuống hố, chân và bụng dính chặt dưới hố như bị đóng đinh, không

thể tiến lui được nữa. Thế là mọi người xông lại, kẻ đâm, người lao, giết chết chúng tại chỗ, con nào sống sót cũng cuống cuống chạy về biển sâu.

Từ đó người trừ xong nạn lớn. Chỗ cái hồ chông do Chăn Tinh quẩn quại đã khoét sâu thành ao rộng hàng chục mẫu, người ta gọi là ao Phật, cũng có người gọi là ao bà Am. Xung quanh ao, đất bốc lên thành những gò nhấp nhô, cũng có người gọi là gò Chăn Tinh.

BẢY GIAO, CHÍN QUỲ

Ngày xưa ở làng chợ Cả Sê bây giờ thuộc tỉnh Mỹ Tho, có hai anh em ruột: một người tên là Bảy Giao, một người tên là Chín Quỳ. Cha mẹ họ mất sớm chỉ để lại cho vài mẫu ruộng xấu. Vốn người lực lưỡng, hai anh em có chí muốn đưa sức ra thi thố với đời. Nghe nói ở Bình Định có nhiều tay giỏi võ, họ mới bán hết số ruộng của mình rồi đeo khăn gói ra ngoài đó học. Họ đã học với rất nhiều thầy, chẳng bao lâu thông thuộc đủ mười tám ban võ nghệ. Hai chàng nức chí, muốn lập công danh. Nhưng gặp lúc triều đình mở rộng cửa văn, khép chặt cửa võ, nên cuối cùng họ không biết làm gì kiếm ăn, đành phải trở về quê cũ. Về đến làng, hai chàng dạy võ cho người ta để kiếm ăn, nhưng tiếc thay tài nghệ không đủ nuôi miệng.

Túng thế, họ rủ nhau đi làm cái nghề đục vách treo tường. Dần dần bạo

dạn, họ trở thành những tay đón đường cướp của rất thạo. Nhưng họ chỉ lấy tiền bạc của nhà giàu rồi đem của đó chia cho những người nghèo khó mà họ gặp.

Sau mười năm làm nghề lục lẫm, áo rách vẫn hoàn áo rách, Bảy Giao bảo Chín Quỷ rằng :

- Chúng mình toan đem tài sức giúp thiên hạ nhưng không gặp thời. Sống trốn tránh lẩn lút thế này không thích. Thôi chúng mình hãy bỏ cái nghề này, đi chỗ khác làm ăn!

Hồi ấy ở Côn Tàu chưa được khai phá; nửa cồn trên toàn là cây "gừa", nửa cồn dưới thì là dừa nước, cây mọc chi chít rậm như rừng. Ở đó có một vị thần rất thiêng, có hai bộ hạ là hổ và lợn rất dữ tợn, hoành hành trong một vùng. Từ lâu, thần ta đã báo cho biết : hễ ai đến chặt phá khoảng rừng đó thì phải nộp một mạng người. Có nhiều người vô ý chỉ đến chặt một gánh củi nhưng chưa ra khỏi cồn đã bị thần sai bộ hạ quật chết. Vì thế đã lâu rồi, không ai dám lai

Truyện cổ tích chọn lọc

văng. Một nhánh củi khô của thần cũng còn nguyên vẹn.

Hai anh em nghe được tin ấy liền đến Cồn Tàu khẩn với thần rằng:

- Chúng tôi nghe tin ngài linh thiêng, hễ ai phá rừng phải dâng một mạng. Nay chúng tôi cũng xin cúng một mạng, nhưng xin ngài rộng cho trong ba năm đừng phá khuấy gì hết. Đủ ba năm rồi, ngài muốn lựa bắt đứa nào cũng được; hay bắt cả hai, chúng tôi cũng xin vui lòng.

Thấy họ cam đoan như thế, thần ta bằng lòng cho họ đến.

Rồi đó, họ sắm một chiếc ghe đưa đến đây chặt cây, chặt lá chở ra chợ bán. Hết chuyến này họ làm chuyến khác, chẳng bao lâu chặt trọc một khu rừng hoang. Thần lỡ lời hứa, phải để cho họ làm nhưng trong bụng rất căm tức. Sắp sửa đúng ba năm, hai anh em nhớ tới lời hẹn, bèn nhờ thợ rèn, rèn cho hai cái côn sắt nặng hàng trăm cân. Đoạn, họ đến Cồn Tàu khẩn với thần:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Chúng tôi y ước tới nộp mạng. Mời thần cho người đến lấy!

Nói rồi cởi áo mỗi người một con đứng đầu lưng lại với nhau thủ thế. Thần sai bộ hạ thứ nhất là Hồ Đen ra lấy mạng. Hồ Đen từ trong hang tiến đến nhảy ngay vào mình Chín Quý. Chín Quý nhanh tay choảng cho một con, Hồ Đen lăn ra chết giấc. Thấy thế, thần ta nổi giận xung thiên, sai ngay bộ hạ thứ hai là Lợn Lòi ra hạ thủ. Lợn to bằng cả con nghé, răng nanh dài hơn gang tay, miệng đầy bọt, chạy xộc xộc xông vào người Bảy Giao. Chàng vụt luôn một con trúng vào đùi. Lợn tuy què một cẳng nhưng được thần tiếp sức cho nên rất dũng mãnh, nhảy xổ vào Bảy Giao toan cắn. Chín Quý quay người lại cứu anh, và cả hai người chật vật lăm mới hạ được con lợn dữ.

Thần ta thấy một lúc mất luôn hai bộ hạ đắc lực của mình thì sợ quá không dám làm gì nữa. Hai anh em đợi mãi đến chiều mới trói lợn và hổ lại, đưa xuống ghe và khấn rằng :

Truyện cổ tích chọn lọc

Nay ngài thương chúng tôi, đã không giết lại thưởng cho thịt, chúng tôi rất cảm ơn. Vậy từ nay hủy bỏ hết những lời hứa trước.

Khăn đoạn, đem về nhà xẻ thịt cho làng xóm ăn.

Người ta nói từ đó thần hết thiêng. Mọi người đổ xô đến Cồn Tàu khai phá, cấy lúa làm ăn và bây giờ trở nên một vùng ruộng phì nhiêu.

BÍNH VÀ ĐÌNH

ó hai anh em một nhà họ Nguyễn; anh tên là Bình đã có vợ, còn em tên là Đình thì còn bé, chưa vợ con gì. Từ ngày bố mẹ mất, Đình sống chung với anh chị một nhà. Nhưng tính vợ chồng Bình tham lam, thường coi em như kẻ ăn người ở. Bao nhiêu ruộng tốt, nhà gạch và đồ đạc quý giá của bố mẹ để lại, Bình giành lấy tất cả. Đã thế, đối với em, vợ chồng Bình thường tiếng chì tiếng bấc suốt ngày. Đình lớn lên, thấy khó chiều ăn ở, bèn xin ra ở riêng. Vợ chồng Bình chia cho Đình một gian nhà tranh, mấy đám ruộng xấu, một ít đồ đạc lặt vặt không đáng kể, và nói:

- Cửa bố mẹ ngày xưa để lại chẳng có gì. Tư cơ của anh chị hiện nay là do anh chị làm ra. Anh chị chia cho em như vậy là hậu với em lắm đó!

Đình làm việc quần quật mà chẳng khá hơn chút nào. Năm hơn hai mươi

Truyện cổ tích chọn lọc

tuổi, anh vẫn chưa lấy được vợ. Vì nợ nần nên lần lượt những đám ruộng anh được chia đều lọt về tay người khác. Đình hàng ngày phải đi làm thuê hoặc lên rừng kiếm củi nuôi thân. Mặc dầu người anh ruột chẳng ngó ngang gì đến, Đình vẫn không chút phàn nàn.

Một ngày như thường lệ, Đình đi làm thuê cho một phú ông. Lúc về đến nhà thì trời đã tối mịt. Sắp bước vào ngõ, anh bỗng va phải một người nằm co bên vệ đường. Đình cúi xuống đỡ dậy, nhưng người ấy mấy lần gắng gượng, mà vẫn không đứng nổi. Bèn kiếm đuốc ra soi, thì thấy đó là một ông lão gầy gò rách rưới, nằm mê man, lại phóng uế ra bên cạnh, mùi hôi thối xông lên nồng nặc. Đình lấy làm thương hại, vội vực ông lão vào nhà lau rửa, rồi đặt lên giường xoa bóp. Được một lát hơi tỉnh, ông lão rên rĩ nói mình ở làng bên cạnh, ngày thường vẫn đi ăn mày, nhân đến đây bị cảm không thể đi được, đành nằm vật xuống, rồi mê man không biết gì nữa. Đình nghe nói thế, bèn đi kiếm

lá nấu lên cho ông lão xông. Nhờ vậy, mà ông dần dần khỏe ra. Đình lại thổi cơm mời ông dậy ăn. Ông lão không từ chối. Đình ngạc nhiên, thấy ông tuy yếu mà ăn rất khỏe, anh phải bớt bát nhường khách. Ăn xong, ông lão lại đắp chiếu nằm ngủ. Tiếng ngáy, tiếng ho khạc của ông, lẩm rẩm suốt đêm. Độ ba bốn lần Đình đang ngủ ngon giấc, bị ông lão thức dậy bảo đưa mình đi giải. Đình vẫn không cho thế là phiền.

Sáng hôm sau, Đình lại dậy sớm thổi cơm, rồi đánh thức ông lão dậy ăn. Nhưng lần này ông lão không ăn nữa, cất tiếng đồng dục bảo Đình.

- Con thật là một người tốt bụng. Chả lẽ một người tốt bụng mà phải chịu nghèo khó mãi ru! Từ tối hôm qua, con đã hết lòng giúp ta. Vậy ta cũng có ít nhiều gọi là giúp lại con. Con hãy mang ra đây cho ta một cái chậu, và một cái gáo.

Vâng theo lời ông lão, Đình mang chậu và gáo đến. Anh không ngờ ông lão sau khi hứng chậu vào sát mặt, tay

Truyện cổ tích chọn lọc

cầm cán gáo bất thành linh đánh vào mũi mình mấy cái rất mạnh. Đinh ngạc tưởng ông lão điên, vội giằng lấy gáo. Nhưng ông khách, tuy già mà rất khỏe, xô Đinh ra, rồi cứ đập mãi gáo vào mũi mình. Tự nhiên, máu ở trong mũi ông tuôn ra như xối, được một lát đã chảy đầy chậu. Đinh đang sững sốt vì hành động kỳ lạ, chợt nhìn kỹ vào chậu thì lạ thay, máu đã đông lại thành một chậu vàng. Anh chưa biết nói thế nào thì thoáng một cái, ông lão đã biến đi đâu mất.

Từ đấy, Đinh trở nên giàu có : anh tậu ruộng, tậu vườn, làm nhà ngói tường dấp, sắm mọi thứ đồ đạc quý giá, lại cưới được một cô vợ đẹp. Vợ chồng Bính nghe tin Đinh tự nhiên khâm khá hẳn lên thì rất đổi ngạc nhiên. Hai người tìm đến nhà em làm bộ vốn và thăm hỏi. Trong câu chuyện, Bính cố dò la để hỏi cho ra cơ cớ vì đâu mà một đứa trẻ như Đinh, với mấy đám ruộng còi lại tự nhiên giàu bốc lên một cách đột ngột như vậy. Đinh không giấu giếm tí nào

Truyện cổ tích chọn lọc

cả. Anh kể tỉ mỉ nào là gặp ông tiên giả làm ông lão bị cảm như thế nào, anh chăm sóc như thế nào, và ông tiên đập mũi cho chảy máu thành vàng để trả ơn ra sao. Hai vợ chồng Bính nghe xong; còn hỏi kỹ mặt mũi hình dáng ông Tiên và tỏ vẻ ao ước được gặp ông để có cái may mắn như Đinh vừa kể.

Ít lâu sau, một hôm Bính đi chơi về đến công làng, bỗng gặp một ông lão râu tóc bạc, quần nâu áo vá đang chống gậy lặn từng bước. Bính nhìn đi ngấm lại nét mặt ông lão, thấy hao hao giống ông tiên mà em mình kể chuyện lần trước. Lập tức, hấn tiến đến khẩn khoản mời ông về chơi nhà mình. Ông lão lấy làm ngần ngại, ngổ lời từ chối, nói mình còn bận. Nhưng Bính đã miêng mời tay kéo, cố nèo ông về cho được.

Đến nhà, hấn đưa ông ngồi lên sập, rồi giục vợ mua rượu làm gà, dọn cỗ linh đình mời ông xơi. Thấy ông lão một mực từ chối, hai vợ chồng lại càng mời già; họ thay nhau hầu hạ rất kính

Truyện cổ tích chọn lọc

cần, lại ép ông phải ăn uống thật no say, và nói:

- Xin tiên ông cứ thực tình cho, chúng tôi chỉ trông nhờ vào cái mũi của tiên ông mà thôi!

Ông lão tỏ ý không hiểu câu chuyện ra sao cả, mấy lần lắc đầu từ chối nói:

- Có lẽ anh chị nhầm lẫn, lão đây có phải là tiên ông đâu!

Đoạn cầm lấy gậy toan bước ra cửa. Nhưng hai vợ chồng nào có nghe, họ cố giữ lại, ép ông lão ăn xong. lại trải chiếu quạt màn mời ông lão ngủ. Khi ông lão vừa đặt lưng xuống thì hai vợ chồng đã sắp sẵn một cái chậu lớn đặt ở dưới sập.

Sáng hôm sau, ông lão ngủ dậy sớm, định cáo từ hai vợ chồng ra về. Nhưng ông làm sao mà thoát được. Hai vợ chồng Bính đã lôi cái chậu ở dưới sập ra hứng sát vào mặt ông lão, tay cầm một cái dùi đục đưa cho ông. Ông lão ngơ ngác không biết để làm gì, từ chối không cầm. Mấy lần Bính toan gõ vào

mũi ông, ông lão sợ hãi run lập cập lấy tay che mũi. Bính nói:

- Thôi, xin tiên ông đừng thử nữa, tôi chỉ xin ngài đẩy chậu này mà thôi.

Nói xong, hấn bảo vợ giữ nghiêng lấy tay ông lão, còn mình thì cầm dùi đục giương thẳng cánh đập vào sống mũi cụ già. Chỉ một giáng, máu mũi ông tuôn ra như xối. Bính mừng khắp khởi, nói với vợ:

- Quả y như lời chú nó thật. Chúng ta sắp sửa được đẩy chậu vàng!

Thấy máu ngừng chảy, hấn lại bồi thêm cho ông mấy cái nữa, làm ông ngã lăn ra, nhìn lại thì ông bị gãy luôn một lúc mấy cái răng, máu tuôn lênh láng. Đau quá, nhưng ông lão cũng cố giãy giụa ráng sức kêu xóm làng.

Nghe tiếng kêu cứu, dân xóm đồ tới rất đông. Hỏi hai vợ chồng Bính tại sao tự nhiên vô cớ đón ông lão về để đánh ông gãy răng như vậy, thì chúng không biết làm sao mà trả lời. Hỏi ông lão thì ông phều phào nói không ra hơi, chỉ cho

Truyện cổ tích chọn lọc

biết mình làm nghề bán tương, ở làng bên cạnh. Người ta vội mách cho con cái ông lão biết. Đứa con ông lão đi tìm suốt một đêm qua không thấy bố, đang lo lắng, bỗng nghe tin này lòng giận bùng bùng nổi lên, vội ba chân bốn cẳng chạy đến nhà Bính. Khi thấy bố mình nằm giữa vũng máu thì hấn liền gõ cổ hai vợ chồng Bính xuống nện cho một trận nện thân. Đoạn vồng bố về và phát đơn kiện lên quan.

Thế là vợ chồng Bính không những mất số tiền khá lớn để chạy chữa cho ông già, mà còn mất bao nhiêu là tiền để dăm mồm bọn quan nha, hào lý. Mặc dầu thế, quan vẫn khép Bính vào điều luật “độc đả cao niên”, bắt hấn nọc đánh ba mươi trượng.

BÒ BÉO BÒ GẦY

Ngày ấy vào thời vua Lê chúa Trịnh, có hai vợ chồng một người nho sinh họ Lê, nhân ngày cuối năm dắt nhau về thăm quê nhà trong Thanh. Sau mấy năm đi làm ăn xa, họ có để dành được một số bạc nhỏ đưa về định làm vốn sống ở quê nhà.

Qua bến đò Khuốt, họ đi vào giữa làng Đa Giá Thượng. Đến đây trời đã xế chiều, lại lấm tấm mưa. Thấy thế, người chồng quyết định nghỉ lại trong một cái quán bên đường.

Làng Đa Giá Thượng bấy giờ vẫn có một ổ gian phi lớn, chuyên cướp của giết người. Khách bộ hành đi qua đây thường nghỉ lại vì chỉ ở đây mới có dân cư quán xá, lại có chỗ ăn chỗ trọ tương tất. Mà khi khách đã nghỉ lại thì kẻ nào coi chừng tay nải nặng nề, lại cô đơn là đêm đến sẽ có người kéo lên núi xô xuống một cái hang sâu và kín gائن

Truyện cổ tích chọn lọc

Kèm Trống. Thế rồi những món đồ cướp được sẽ tùy công lao mà chia nhau giữa mọi huynh thử trong làng. Chúng giữ việc đó rất kín. Có những tiếng lóng thay cho tiếng nói thường. Từ bao lâu, hang núi thiên tạo đó như một cái giếng sâu, là mồ chung của bao nhiêu mạng người vô tội. Thế nhưng, bề ngoài đối với vua quan, đối với mọi người làng khác, chúng vẫn là những kẻ làm ăn lương thiện. Khi hai vợ chồng bước vào quán, bà hàng chạy ra đỡ chiếc thúng khảo trên tay người đàn bà.

- Ông bà đến vừa đúng lúc! - Bà hàng nói. Hôm nay sẵn rượu ngon và nhắm tốt.

Trời mùa đông, ăn xong thì đã không trông rõ mặt người. Nhà hàng dọn sẵn giường chiếu để cho họ nghỉ. Khi những cánh liếp vừa hạ xuống được một lúc thì ở ngoài đường có tiếng hỏi vọng vào.

- Nhà hàng mai cho chúng tôi mượn bò với nhé!

- Có!

- Bò béo bò gầy?

- Bò béo.

Bà chủ quán thân nhiên trả lời rồi dọn dẹp đi ngủ. Hai vợ chồng yên tâm trèo lên giường, bỏ cái tay nải ra gối đầu. Và rồi họ ngủ thiếp đi.

Đêm ấy vào khoảng canh hai, trong quán đã có mấy tên lực lưỡng lén vào từ lúc nào. Người nho sinh họ Lê vẫn còn mê man trong giấc mộng. Mấy chén rượu có pha thuốc mê làm cho anh chàng chẳng còn biết gì trời đất. Nhưng người vợ thì vẫn tỉnh táo. Bọn cướp xông lại ấn giẻ vào miệng người chồng và lôi đi xềnh xệch. Người vợ toan la lên thì tên cướp thứ hai đã giơ lưỡi dao sáng loáng. Thấy hấn sắp động vào người, nàng quỳ xuống lẩm bẩm :

- Em lạy anh, anh tha cho em. Em xin nhớ ơn trọn đời.

Ngọn đuốc khoa vào mặt nàng. Nàng còn trẻ và đẹp làm cho tên cướp cảm động. Hấn giục:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Thế thì đi. Nhưng hễ kêu lên thì cho chết!

Thế rồi, trong khi đi đường, tên cướp nghĩ ra được một kế để được chung chăn gối với người đàn bà có cặp mắt rất xinh kia. Hắn sẽ gửi nàng ở nhà một người thủ hạ tin cẩn, nhờ giấu kín cho, rồi khi về chỉ đưa đôi hoa tai ra tuyên bố với mọi người là ỏn.

Từ đó tên cướp thường lui tới chỗ ở của người vợ mới không cheo cưới của hắn. Thình thoảng hắn biếu nàng một bộ xà tích hay mấy vuông lụa. Nàng không phải lo gì đến cái ăn cái mặc, đã có người hầu hạ chu tất. Nhưng nhất thiết nàng không được bước ra khỏi buồng. Luôn luôn cửa đóng kín mít. Người đàn bà ấy đành nhắm mắt tuân theo như một kẻ không hồn. Dần dần nàng hiểu rõ cách sinh nhai của lũ người tàn bạo. Nhưng nàng vẫn nuốt những giọt nước mắt, vui vẻ đón tiếp kẻ thù của mình để hắn thí cho một chút sống thừa. Tuy nhiên, chỉ được năm tháng là việc tên cướp giấu nàng ở đây

bị bại lộ. Ba ngày trước, xã trưởng ri tai bão hấn:

- Nếu anh không hạ thủ ngay thì đã có những người khác cho anh xuống hang cùng với con mụ ấy.

Lệ làng đặt ra ai nấy đều phải tuân theo râm rắp. Tất nhiên hấn cũng không thể phá lệ làng.

Đêm ấy cơm xong, hấn đưa nàng lên núi. Hơn cả lần trước, lần này nàng van lạy hấn rất thảm thiết. Nhưng bây giờ trái tim hấn không chuyển động. Hấn bảo:

- Ta làm phúc cho nàng xuống suối vàng với chồng cho có bạn!

Khi sắp đến miệng hang, người đàn bà ấy bỗng nhiên bỏ chạy. Nhưng hấn đã đuổi theo và bắt được ngay. Khi hấn xô nàng xuống hang thì không ngờ nàng cũng níu chặt lấy áo hấn. Cả hai người cùng lẫn tòm vào vực sâu. May mắn làm sao nàng lại nhanh tay thả hấn ra và bám vào được một nhánh cây mọc chìa ra ở lưng chừng. Thế rồi người

Truyện cổ tích chọn lọc

đàn bà ấy lần mò rất khó nhọc, cuối cùng lên được khỏi miệng hang. Và nàng cứ nhắm hướng bắc đi luôn một mạch.

Nói chuyện ngày hôm ấy xa giá chúa đi qua cửa Đại Hưng. Khi đội tiền vệ vừa qua cầu thì vợ của chàng nho sinh họ Lê xấu số từ dưới gầm cầu chạy vọt lên quì ngay giữa đường cái. Đầu nàng đội một lá đơn trắng. Bị quân lính xua đuổi, nàng không chịu lùi, chỉ sửa lại vành khăn trắng, bảo họ:

- Lạy các bác, tiện thiếp oan ức tày trời xin cho gặp chúa thượng.

Thấy có tiếng ồn ào đằng trước, chúa sai dừng kiệu, cho đòi khổ chủ đến hỏi chuyện. Nghe người đàn bà kể xong, chúa lập tức rút bảo kiếm, sai viên tham tướng mang ngay quân mã đi gấp ngày đêm vào Đa Giá Thượng với lệnh "tiền trăm hậu tấu".

Thế rồi sau đó hai ngày, có một thầy lang bán thuốc, vai đeo cái tay nải đồ nặng trĩu đi qua đò Khuốt rồi tiến

vào làng. Chưa vào quán, khách đã trao tay nải cho bà hàng và giục rượu rồi rít. Chỉ một chốc khách đã say mềm, không nghe những tiếng trao đổi “bò béo bò gầy” giữa chủ quán với người ngoài cổng. Chưa đến lúc đi ngủ, khách đã bị trói giật cánh khi và điệu lên hang.

Nhưng lần này vừa sắp đến hang thì một tiếng hô vang làm cho bọn cướp giật nẩy mình. Từ bụi rậm xông ra một toán lính với mã tấu sáng lờ lờ trói cho khách và trói lũ sát nhân lại. Rồi từ bốn phía chân núi, bốn phía làng, tiếng reo hò, tiếng trống, tiếng mõ vang trời động đất của hai ngàn quân sĩ.

Ngày hôm sau, làng Đa Giá Thượng bị triệt hạ. Nhà cửa, tre pheo cây cối đều bị san phẳng. Đất đai và ruộng phân phát cho cả tỉnh: mỗi làng được một mảnh ruộng con, ngày nay còn gọi là ruộng Kỳ Tại. Bọn cướp hết thấy bị tử hình: đàn ông đều chém ngang lưng, đàn bà một hạng bỏ rọ trôi sông, một hạng sung làm thị tì ở các nhà quan. Người ta có bắt được một quyển sổ ghi

Truyện cổ tích chọn lọc

từng năm một bao nhiêu bò béo, bao nhiêu bò gầy, bao nhiêu vàng bạc, bao nhiêu tiền và vật hạng. Một số quân sĩ được lệnh dẫn tre làm thang xuống hang rồi thông dây xúc hài cốt của những người vô tội lên thiêu hóa.

BÙI CẦM HỔ

Vào thời nhà Lê có một anh chàng nghèo khổ quê ở Kẻ Treo, sát chân núi Hồng Lĩnh, tên là Hổ. Lúc còn nhỏ Hổ có đi học dăm ba chữ với một cụ đồ già. Lớn lên Hổ sống một thân một mình, không cha mẹ, anh em gì cả. Cuối cùng chàng phải sinh nhai bằng nghề giữ trâu bò cho xóm, gia sản chỉ có một cái tù và, một con dao và một cái giỏ. Chàng được xóm làng dựng cho một túp lều ở ngã ba địa đầu, sát chân núi. Trước lều có treo một cái mõ lớn. Hằng ngày sáng dậy, cơm nước xong, Hổ đánh một hồi mõ ra hiệu cho tất cả các nhà đem trâu bò ra ngã ba để hấn đưa lên núi cho ăn cỏ. Chiều lại khi mặt trời gác núi, Hổ lừa đàn súc vật về làng. Đến ngã ba là chàng hết phận sự vì con nào tự động về nhà con nấy, không lạc nữa.

Tuy có khó nhọc, nhưng Hổ cảm thấy vui thú. Ngoài tiền gạo, chàng còn

Truyện cổ tích chọn lọc

có lộc. Tháng giêng, ngày Tết hay mỗi khi nhà nào có giỗ, họ thường đem thức ăn đến biếu chàng. Vì thế, Hồ vẫn được chè mật, cơm nếp ăn luôn.

Một hôm trời tối, có ông thầy địa lý đi tìm huyết đất lỗ độ đường, ghé vào túp lều của Hồ xin nghỉ chân. Hồ vui vẻ nhường chiếu, nhường giường cho ông nằm, lại nhân sẵn có chè xôi dọn ra mời ông ta ăn. Luôn mấy ngày, ông thầy sáng đi tìm đất, tối về ăn ở trong túp lều của Hồ. Thấy anh chàng tốt bụng, ông thầy mới tính chuyện tạ ơn.

Ông hỏi Hồ:

- Anh có muốn làm quan không?

- Tôi thế này, - Hồ đáp, - cũng đủ chán, còn làm quan làm gì nữa.

- Ô, làm quan sướng nhiều chứ! Còn vòng lọng ngựa xe, kẻ hầu người hạ, còn vợ con ruộng vườn, chứ có phải như thế này đâu.

Nghe thầy địa lý nói bùi tai, Hồ tiếp:

- Người như tôi thì làm quan thế nào được.

- Ta làm nghề địa lý, ta có tìm được một kiểu đất "chân trắng làm Ngự sử", chỉ độ vài mươi ngày là phát. Ta thấy anh tốt, lại có phúc tướng, ta muốn cho anh kiểu đất đó.

Thấy Hồ không nói gì, thầy lại hỏi:

- Anh có biết mã cha mẹ ở đâu không?

- Có biết mã mẹ.

Qua ngày sau, thầy địa lý giao cho chàng một quan hai tiền bảo đi mua sắm ngay đồ cải táng. Chàng nghe lời, lập tức trả bò cho xóm, không chần nữa để cùng thầy địa cất mã mẹ. Luôn mấy ngày, cả xóm rất phiền vì thiếu người chăn bò cho. Cuối cùng họ cũng kiếm được người thay. Và họ đuổi Hồ ra khỏi lều để cho người kia ở.

Hồ cũng quyết định không ở làng nữa. Có bao nhiêu tiền, chàng giắt lưng khố làm lộ phí đi ra Bắc. Sáng đi tối nghỉ, luôn mấy ngày rông, Hồ đã đến

Truyện cổ tích chọn lọc

kinh đô. Sờ vào lưng thấy chỉ còn có sáu tiền, Hồ cũng bước vào hàng cơm. Hôm ấy khách ăn đang bàn tán xôn xao về một vụ án giết chồng. Hồ lắng nghe rõ đầu đuôi. Một người lái buôn đi xa về, người vợ mua lươn nấu cho anh ăn. Chồng ăn xong thì chết. Người ta giải mù lên quan cho là mù ngoại tình, lập mưu giết chồng. Sau bao nhiêu ngày tra tấn, mù vẫn kêu oan. Mãi đến gần đây mù đã thú nhận và người ta sắp đem cho voi giày.

Nghe thủng câu chuyện, Hồ tìm đến bộ Hình xin vào gặp mặt quan thượng thư. Thấy chàng ăn mặc lôi thôi, bọn lính đuổi ra khỏi cửa. Hồ kêu to lên và cuối cùng chàng được vào. Gặp quan Thượng, chàng hết sức kêu oan cho người đàn bà vô tội. Quan Thượng bảo Hồ:

- Nhà ngươi có cách gì tỏ rõ trắng đen?

Hồ quả quyết:

- Có, tôi sẽ làm cho mà xem. Nhưng

trước hết hãy hoãn thi hành cái án tử hình kia đã.

Hai ngày sau, Hồ mang cho quan Thượng một con rắn trông không khác gì những con lươn thường; chỉ có khác là nó hay cất đầu lên cao, Hồ nói:

- Tôi từng biết loại rắn này, nó thường ở chân núi trông giống lươn, nhưng có nọc độc, ăn vào là chết!

Đoạn ông làm thịt và nấu canh ăn y như người đàn bà kia đã làm. Canh chín đem cho chó ăn, chó lăn ra chết quay lơ; cho một tử tù khác ăn, người tử tù ấy cũng chết nốt. Vụ án tự nhiên được tỏ rõ. Người đàn bà mắc oan được tha bổng. Tin ấy truyền đến tai vua. Lập tức vua sai triệu Hồ tới, khen ngợi chàng hết lời. Và cho chàng làm quan Ngự sử. Từ đó chàng lấy tên là Bùi Cầm Hổ.

Thấy Hồ còn ít tuổi lại không do thi cử mà được làm quan to, bọn triều thần nhiều người không phục. Chúng thường chơi khăm, cố ý làm cho chàng phạm

Truyện cổ tích chọn lọc

lỗi để làm nhục. Một hôm có kỵ ở nhà Thái Miếu, một mình Hồ đến phiên túc trực kiêm làm mọi việc trong khi vua lễ. Chúng đốt trầm trong lư hương không lót tro để khi Hồ bùng lên cho vua cảm, phải bỏng tay. Như thế một là Hồ phải vứt lư xuống đất, hai là đứng im không dám động đến lư, ba là trao lư nóng lại cho vua bị bỏng, đằng nào cũng mắc tội “khi quân”.

Khi nghe tiếng “dâng hương”, Hồ vừa mó đến lư thì đã rút tay lại vì nóng quá. Đang lúng túng không biết làm thế nào để bùng cái lư đến trao cho vua làm lễ, chằng chợt sáng ý, xé ngay thân năm của chiếc áo tể dùng làm một thứ giẻ lót rất tốt và sau đó cả Hồ và vua đều cảm lư hương mà không việc gì.

Đến khi Hồ vào quỳ đọc “chúc văn” được nửa chừng thì cây nến đang đỏ bị chúng thổi tắt, Hồ rất bối rối vì ngừng lại là vô lễ. Nhưng nhờ có trí nhớ chằng cử đọc thẳng một mạch cho đến lúc nến được thắp sáng lại. Nhờ thế, vua lại càng khen ngợi Hồ.

Ở quê hương chàng thường bị nạn hạn hán, ruộng đất có cây nhưng ít khi được ăn. Một lần về thăm quê, Hồ trèo lên núi Hồng Lĩnh ngắm lại cảnh xưa. Chàng biết có một khe nước trên núi Đụn chảy ra phía đông bắc. Để bắt khe nước đó chảy về phía tây bắc tưới vào đồng điền, Hồ cho gọi tất cả các viên quan sở tại đến hội họp trên hòn Đụn. Hôm ấy cờ quạt vòng lọng rực rỡ cả núi rừng. Chàng cho chọn những con trâu mộng cùng với cày bừa tốt, rồi bắt những viên quan ấy cày cho mấy đường từ khe sâu trên núi Đụn, men theo sườn dốc xuống thẳng phía Kẻ Treo. Lại bừa cho mấy đường, từ phía núi Đồng Trùy ở phía đông bắc, dồn đất lấp tịt ngọn khe cũ, không cho nước chảy lan xuống đó. Tự nhiên một ngọn khe mới lập thành, dòng nước cuộn cuộn tưới cho hàng vạn mẫu đất. Từ đó một vùng Kẻ Treo năm nào cũng được mùa, bao nhiêu đất hoang đều biến thành ruộng tốt. Nhân dân vùng đó rất cảm ơn Hồ. Họ dựng đền thờ Hồ ở ngay chân núi bên cạnh khe.

CÂY HOA SEN VÀ CON CHIM CỐC

Vào đời nhà Lý, có một anh ngư phủ tuy nghèo nhưng được cái duyên lấy người vợ đẹp. Tuy là đẹp, người đàn bà này lại có tính lẳng lơ, có lẩn lén lút giao tình với người khác.

Ngày nọ, có một nhà sư đi ngang chiếc ghe của gã ngư phủ, thấy vợ gã này xinh đẹp thì động tà tâm, mới tìm cách lân la, bày việc kinh kệ cúng vái ở ghe gã thuyền chài.

Chẳng bao lâu, nhà sư quan hệ được với vợ gã đánh cá. Chỉ có gã này bình chân như vại, không hay biết gì về chuyện leo tẹo của vợ mình.

Một hôm, thừa lúc người chồng đi vắng, người vợ rước nhà sư đến ghe, rồi toan bày cuộc mây mưa. Bất chợt chồng trở về, người vợ và nhà sư đều kinh hoàng, không biết trốn ở đâu cho thoát.

Truyện cổ tích chọn lọc

Lúng túng một hồi, cả hai đều nhảy ùm xuống sông. Vì không biết lội nên cả hai đều chết đuối. Người vợ thì hóa thành cây hoa sen, nhà sư thì hóa thành cá hòa thượng.

Còn gã đánh cá, vì thấy quả tang nhà sư và vợ mình nhảy xuống sông nên nhảy theo để bắt, nhưng lặn hụp mãi bắt không được ai cả. Anh ta phần uất tự tử chết luôn, nên hóa thành con chim Cốc để rình rập bắt cá hòa thượng ở nơi nào có cây hoa sen mọc.

ÂM DƯƠNG GIAO CHIẾN

Ngày ấy, có một trận mưa lụt rất dữ dội; khúc đê ở xã Thọ Triền bị vỡ, mùa màng hư hại, nhà cửa, súc vật trôi nổi theo dòng nước bạc. Một ông quận công họ Điền được lệnh vua đi đốc suất dân phu hàn lại đoạn đê đó. Thuyền của ông sắp đến khúc sông làng Kim Lũ, bọn thủy thủ bảo ông:

- Ở đây có miếu Thủy Thần rất thiêng, ai có thuyền qua đây phải ghé vào làm lễ mới có thể đi được. Vậy xin ngài hăng cúng Thủy Thần để đi cho được yên ổn.

Quận công vốn là một nhà bác học uyên thâm lại thông thạo phép phù thủy nên vừa nghe nói thì trừng mắt bảo họ:

- Ta đây phụng mệnh vua đi làm việc nước. Dù hấn là thần đi chăng nữa, dám can ta ư.

Truyện cổ tích chọn lọc

Nói xong cứ thúc thủy thủ chèo đi mà không ghé vào đền.

Lúc đó Thủy Thần đang ở bờ sông nghe nói thế, tức mình bèn hóa phép bắt thuyền đứng lại. Bọn thủy thủ cố chèo mãi nhưng mấy chiếc quan thuyền không tiến lên được bước nào. Biết là Thủy Thần bắt đầu ngăn trở công việc của mình, quận công sai ghé thuyền lại gần đền, rồi đứng trước mũi thuyền lớn tiếng thóa mạ Thủy Thần và bảo rằng:

- Nhà ngươi ngự trị ở một phương này, nhân dân hương khói luôn năm không khi nào tắt. Vậy mà đã không biết giúp dân để cho dê vỡ làm sinh linh trôi nổi khốn khổ, lại còn ngăn cản công việc hàn dê của ta, là nghĩa thế nào. Nhà ngươi biết điều thì hãy giúp ta làm cho xong việc, nếu không ta sẽ cho người phá đền đi đó.

Nghe nói thế, Thủy Thần nổi giận bèn sai xuất hiện trên sông năm chiếc thuyền đầy những quân hình người mặt cá cầm giáo mác vây xung quanh mấy chiếc quan thuyền. Quận công họ Điện

Truyện cổ tích chọn lọc

không lấy thế làm lo sợ, liền giở phép phù thủy: ngồi trong thuyền chỉ gươm, đánh quyết, niệm chú, vẽ bùa rồi ra lệnh cho lính tráng của mình bắn tên, lao thương vào địch. Hai bên giao chiến kịch liệt. Thủy Thần thấy khó lòng thắng nổi, bèn làm trời đất mịt mù khắp cả một vùng ước đến một trống canh. Khi trời sáng ra, mọi người thấy năm chiếc thuyền kia đã biến mất. Rồi sau đó đoàn quan thuyền cũng tiến được đến chỗ dê vỡ.

Nhưng Thủy Thần vẫn tức mình, cố sức đuổi theo để phá cho được. Quận công đốc suất dân phu thuyền bè quyết đắp nổi đê. Khi đê vừa hàn xong, mọi người sửa soạn ra về thì Thủy Thần sai các giống cá lớn, húc vào chỗ đê mới đắp làm cho đất long lở trôi đi. Riêng Thủy Thần hóa làm một con cá chép rất lớn, nổi lên trên mặt nước giương vây như cánh bướm. Cá vùng vẫy mấy cái, sóng nổi ầm ầm, nước đánh vào chỗ hàn đê rất dữ. Thế là công phu khó nhọc của bao nhiêu người lại trôi theo

dòng nước. Quận công vẫn không nản chí, lại bắt dân mấy phủ huyện khác đổ tới đắp. Cũng như lần trước, lần này sắp thành công lại bị Thủy Thần ngầm ngầm phá hoại.

Mọi người nản lòng, khuyên quận công hãy đầu dụ để khỏi khổ dân. Quận công đành phải đến miếu Thủy Thần khẩn rằng:

- Hôm trước tôi qua miếu trót nói mấy câu xúc phạm. Vậy mong ngài người giận phù hộ cho muôn dân đỡ khổ. Đắp xong, tôi sẽ tạ lễ ngài.

Lần này đắp hàn rất nhanh và rất chắc, to gấp hai đắp cũ. Công việc chả mấy chốc hoàn thành. Khi tất công, Quận công cho thuyền đến trước đền, nói to lên:

- Bớ Thủy Thần! Lần trước ta lừa ngươi đó thôi. Ta đâu có sợ ngươi. Bây giờ đắp ta hàn xong và rất vững dù có trăm Thủy Thần cũng không làm gì nổi.

Nghe nói thế, Thủy Thần giận tràn hông, đêm ấy làm nổi sóng lên rất dữ,

Truyện cổ tích chọn lọc

vì thế dẽ lại sạt một đoạn lớn. Quận công tức mình nói rằng:

- À đã thế, tao quyết trị đến nơi cho mày biết tay!

Nói rồi ông sai mấy thủy thủ giỏi lặn đi điều tra khúc sông đó. Họ về cho ông biết ở gần đoạn dẽ vỡ có một cái vực sâu là sào huyết thủ hạ Thủy Thần. Quận công lập tức ra sức cho các làng nạp tre, gỗ dẽ đóng cừ xung quanh vực. Đoạn dựng mấy lò vôi, sai quân và dân đi lấy đá trắng về nung, mẻ này tiếp mẻ khác. Quận công còn trưng dụng tất cả các thuyền bè đi chở đá tảng, gạch ngói, cối đá thùng v.v... đưa về chất bên này vực cao như một hòn đồi. Bên kia vực đá vôi nung cũng đổ cao như một hòn đồi. Rồi đó Quận công sai một bên ném đá vôi, một bên ném gạch đá vụn. Nước sôi lên sùng sục. Bọn thủ hạ của Thủy Thần đội lốt thủy tộc không kịp chạy trốn, chết nổi lênh bênh trên mặt nước vô số. Đoạn ông mới quay sang hàn dẽ. Quả nhiên, nhờ có việc lấp vực nên dẽ gần xong ngay.

Thủy Thần thù Điền quận công vô hạn. Hắn quyết chí ám hại ông ta. Hơn một tháng sau hắn làm cho Quận công ốm nặng. Trên giường bệnh, người Quận công cứ nóng như lửa. Nhà vua phái các danh sư tới nhà, thuốc men điều trị nhưng bệnh ngày càng trầm trọng. Sau đó thì chết. Quận công có một người chị là Ngô Thuận Phi lấy vua. Một hôm Quận công ứng đồng ở làng mình nói:

- Ta mắc kế độc của Thủy Thần mà chết. Ta quyết báo thù chứ không chịu thua. Hãy báo giúp với chị ta sắm sửa voi ngựa khí giới để ta trả thù.

Nghe tin báo, Ngô Thuận Phi làm theo lời em và khẩn:

- Dầu được hay thua, em cũng tin cho chị biết với!

Từ khi được voi ngựa, thuyền bè, khí giới, quận công giao chiến với Thủy Thần nhiều trận kịch liệt. Người ta thấy trước đèn Thủy Thần sóng gió ầm ầm, nước bắn tứ tung, bọt nổi trắng xóa

Truyện cổ tích chọn lọc

cả một vùng mặt sông. Các loài tôm cá tập hợp rất đông, thỉnh thoảng chạy rạt từ nhánh sông này sang nhánh sông kia. Sau cùng lại thấy sóng im gió lặng, các loài thủy tộc chết nổi lên nhiều lắm, những con còn lại cũng bỏ trốn khắp nơi. Khúc đê sạt ở làng Thọ Triền sau đó không thấy vỡ thêm nữa.

Ít lâu sau đó, Quận công báo mộng cho chị biết, mình mấy lần đánh với Thủy Thần, thắng thì có thắng, nhưng thế lực của hắn vẫn còn mạnh. Vậy nhờ chị hãy lập cho một ngôi đền để ở, hằng tam đình chiến một thời gian.

Từ đó ngôi đền của Thủy Thần cũng không thiêng như trước.

CHÀNG RỂ THONG MANH

ó một anh chàng đẹp trai, lanh lợi, nhưng bị tật thong manh từ thuở nhỏ. Cặp mắt anh vẫn trong trẻo nên người ngoài không ai biết là mù. Nhưng anh thì rất khôn khéo, cố tìm cách giấu không cho người ta biết mình có tật.

Một hôm, nghe nói có một đám hát ở một làng nọ, vui bạn, anh theo nhóm trai làng đi xem. Đêm tối, người đông chen chúc, mỗi người tìm ngồi một nơi, nên lúc về họ lục tục mỗi người đi một đường, bỏ quên anh lại. Cuối cùng bị lạc, anh lọt vào nhà nọ. Nhà này sẵn có cuộc vui. Thấy chàng trai lạ đến, họ mời anh vào dự. Anh không từ chối, đi theo người dẫn vào ngồi phía tận cùng. Đến lúc mãn cuộc, anh phải sờ vào vách để tìm cửa ra. Chủ nhân thấy thế, bèn hỏi:

- Anh làm gì đây?

Truyện cổ tích chọn lọc

Anh nhanh miệng đáp:

- Dạ, cháu đo xem chiều dài nhà này có bằng nhà mẹ cháu chăng.

- Thế bên nào rộng hơn?

- Dạ cũng suýt soát như nhau!

Chủ nhân cho rằng nhà anh này cũng thuộc loại khá giả như mình. Khi đã tìm được cửa ra, anh vội cáo từ chủ nhân để về, nhưng chủ nhân cố lưu anh lại ăn cơm. Đói bụng, anh từ chối lấy lệ rồi cùng ngồi vào mâm. Trước mặt anh là đĩa rau, nên cứ gắp mãi vào món ấy. Chủ nhân bảo:

- Kìa, thịt cá đây sao không ăn, lại cứ gắp rau mãi?

Anh đáp:

- Nhà cháu rau dưa quen rồi, chứ không phải làm khách đâu ạ!

Chủ nhân cho anh là con nhà cần kiệm, nết na. Ăn xong bước ra hè, anh vấp phải cái cào, cán cào vào đầu đau điếng, bèn ngồi lại nhặt cào, sẵn sờ thấy cái vỏ bên cạnh, anh cầm lấy gỗ

vào đầu cán cho hả giận. Chủ nhân thấy vậy, hỏi:

- Anh làm gì đấy?

- Cháu tra cán cào.

- Ô, tốt quá!

Chủ nhân cho anh là con nhà siêng năng, hay làm hay làm. Trong bụng ông nghĩ:

- Con nhà ai đây, nhà thì không đến nỗi nghèo, mà lại siêng năng cần kiệm nết na, thật là ít có. Ta có đứa con gái nên gả cho hạng như thế này mới phải.

Cho nên khi chàng thông manh cáo từ ra về, chủ nhân ghé vào tai bảo :

- Anh khá lắm. Có muốn lấy con gái lão, lão sẽ gả cho.

Cuối cùng anh chàng thông manh cũng lần được về đến nhà. Khi về đến nơi, anh giục bố mẹ đi hỏi cô gái nhà nọ cho anh làm vợ. Do được bố mẹ thỏa thuận từ trước, nên mọi việc cưới hỏi đều diễn ra êm thấm trót lọt. Chỉ còn một việc quan trọng là đi làm rể, mà

Truyện cổ tích chọn lọc

việc này thì không ai thay thế được anh. Vì vậy anh chàng phải dấn thân ra đi.

Đến nhà vợ mới được một hôm, anh phải đi cày ruộng. Khi ra đồng, nhờ có mẹ vợ dắt trâu ra trước nên anh theo không chút vất vả. Tối ruộng, mẹ vợ chỉ cho anh phần đất phải cày. Ruộng sẵn có bờ nên anh cũng dễ phân biệt. Vì vậy anh cày đúng ruộng nhà vợ, nhưng đôi lúc cũng cày lấn sang cả ruộng láng giềng, thậm chí còn cày lật cả một đoạn bờ. Khi mẹ vợ gọi anh về ăn trưa, thì bà kêu lên:

- Chết nỗi, sao con lại cày sang ruộng của người ta!

Anh đáp không chút ngần ngại:

- Vì bờ ruộng thấp nên con cày cả hai bên để lấy đất đắp bờ đấy ạ!

Nghe nói xuôi tai, bà nhạc không nghi ngờ gì cả.

Ăn cơm xong, anh lần ra giếng khơi, vô ý thế nào lại rơi tôm xuống nước không lên được, nhưng anh kiên gan

không kêu la. Chùng vợ anh ra múc nước, thấy anh dưới giếng thì hốt hoảng:

- Ôi chao, mắt mũi để đâu mà ngã xuống giếng thế?

Anh đáp ngay:

- Giếng rong rêu bẩn quá, tao phải xuống khai cho sạch.

- Thế sao không lấy thang mà trèo?

- Vội quá không tìm được thang, nên tao phải men tường trèo xuống. Thôi bây giờ vớt hết rồi, hãy bắc thang xuống cho tao lên, kéo mệt quá.

Cả nhà đã không ngờ, mà còn khâm phục.

Mấy hôm sau, vợ anh đi vắng, mẹ vợ thôi xôi, bới ra một đĩa mời chàng rể ăn. Đĩa xôi đặt lên mâm nan. Trong khi mẹ vợ lúi húi dưới bếp mà anh chưa kịp tới ngồi, con chó thấy vắng người, bèn trèo lên mâm chén hết cả. Khi mẹ vợ ở bếp lên thấy đĩa đã sạch trơn xôi, vội nói:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Con đã ăn hết rồi ư? Có ăn nữa không để mẹ bôi nữa?

Biết là con chó đã ăn mất xôi nhưng anh không ngạc nhiên, chỉ đáp:

- Đủ rồi mẹ ạ!

Bận khác, vợ lại đi vắng, mẹ vợ lại thối xôi dọn ra mời anh ăn. Trong khi bà ta chạy xuống bếp thì anh đã chú ý nhìn kéo chó ăn mất như bận trước. Đến khi bà ta mang thức ăn lên đang cúi húi đặt vào mâm, anh tưởng là chó bèn dẫm một cái, không ngờ nhằm vào mặt mẹ vợ. Đau quá, bà ta kêu lên. Biết mình nhầm, anh buông dưa không nói gì cả. Giữa lúc ấy, người vợ về. Nghe mẹ mình kể lại câu chuyện vừa rồi, chị ta găm lên. Anh thủng thỉnh đáp:

- Theo phong tục tổ tiên, chỉ có vợ bưng cơm hầu chồng. Lần trước mẹ đã làm trái, con không dám nói. Nay thì không thể làm trái lần thứ hai. Xin mẹ thứ lỗi cho, con làm thế là bất đắc dĩ. Chẳng qua là để khỏi có sự dị nghị.

Nghe nói thế, mẹ vợ và vợ hết giận.

Còn bố vợ sau đó về nghe kể lại, thì tấm tắc khen ngợi. Ông bảo xóm giềng:

- Bây giờ tôi mới hay thằng ấy lại là con nhà có học. Nó biết việc gì cũng đúng phép tắc.

Một hôm, bố vợ bảo anh dẫn người nhà vào rừng chặt gỗ làm cày. Đường rừng khó đi, sai một bước là đụng phải cây, vì thế chàng thông manh rất ngại bên bảo người nhà:

- Đi đường im lặng buồn lắm anh em ạ! Nên thay nhau hò hát ít câu cho vui và bớt sợ.

Họ hát lên, anh đi len vào giữa, không sợ lạc nữa. Cả mấy người đánh được mấy cây gỗ ghé vai khiêng về. Anh cũng dẫn được một cây, nhưng anh biết rằng đi đường rừng mà mất mù thì không thể nào vác về một cách trót lọt. Mấy người cùng đi bỗng thấy chàng thông manh ta đột nhiên kêu đau bụng ầm lên và quăng gỗ xuống đất.

Xoa bóp mãi không lành, họ đành dìu anh lên một cành chòi bỏ trống ở

Truyện cổ tích chọn lọc

gắn đường cho anh ở lại, còn họ phải đem gỗ về trước.

Sáng hôm sau, có hai người cưỡi ngựa đi qua. Anh rên to tiếng trên chòi. Hai người ghé lại hỏi:

- Sao lại nằm rên một mình ở đây?

Anh đáp:

- Chao! Tôi đi dẫn gỗ đèo cày cho chủ tôi, nhưng chưa đèo được thì không may bị bệnh đau bụng, đến nay cũng chưa lành.

Hai người ấy lại hỏi:

- Anh có cần chúng tôi đưa về giúp không?

- Nếu các ông có lòng thương tôi, thì sẵn riu đó làm ơn đèo hộ cho chủ tôi cái cày, kéo về đây ông ấy không trả công cho tôi thì tội lắm, biết lấy gì để nuôi con. Còn bệnh đau bụng của tôi thì cứ để vậy ít bữa nữa rồi cũng lành.

Nói rồi anh lại rên hừ hừ. Hai người kia thương hại, bèn xuống ngựa đèo hộ anh, chỉ một lát được cái cày rất đẹp.

Họ đi được hồi lâu, thì vợ anh mang cơm nước và thuốc men đến. Đến chòi, vì chị ta đi nhẹ nhàng không lên tiếng, nên anh không biết. Thấy chồng nhìn mình mà không nhận ra, chị ta hồ nghi, vợ nói:

- Mất anh làm sao thế? Hay là có điều gì lạnh nhạt với tôi ư? Vì thấy tôi mà không lên tiếng, thì chỉ có một trong hai điều đó thôi.

Anh chàng chông chế ngay.

- Thú thật là tao cũng có nhìn thấy mày đến, nhưng vì vừa đèo xong cái cây, thích chí quá nên mãi ngẩn mà quên đi, có việc gì đâu mà lạnh nhạt.

Lại một lần nữa vợ giải được mối ngờ. Rồi đó hai vợ chồng trở về. Bố vợ thấy cái cây đèo đẹp, khen lấy khen để.

Một hôm khác, bố vợ giết trâu mở tiệc mừng thọ. Cả bốn người một mâm, anh chàng thông minh cũng được dự ngồi một cỗ. Anh lần lượt gắp ăn, nhưng chẳng biết gắp thế nào cho trúng, mà gắp không trúng thì e rằng

Truyện cổ tích chọn lọc

những người cùng dự chề cười. Anh bèn bàn:

- Cổ chỉ có mấy món thôi, giá ta trộn cả với nhau thì ăn ngon hơn. Thế rồi ta chia mỗi người một phần lại càng tiện.

Họ đều nghe theo. Nhờ thế anh ung dung gắp ăn phần của mình. Nhưng không may cho anh là ăn phải miếng thịt trâu thái to quá, mà anh lại vội nuốt, nên bị nghẹn ở cổ, nhả ra không được. Anh ngồi chống đũa cố nuốt, nước mắt giàn giụa mà miếng thịt vẫn không chịu vào. Mãi sau, anh lấy hết gân sức cố nuốt, cuối cùng miếng thịt cũng trôi được vào dạ dày. Nhưng thật là may mắn, con mắt anh nhờ thế đột ngột sáng ra. Nhìn thấy mọi người mọi vật, anh mừng quá! Anh bỗng có ý muốn nhìn mặt vợ một tí, để xem xem con người như thế nào. Nhưng khi đi vào nhà trong thì đàn bà con gái ngồi ăn cỗ ở đây khá đông, anh chả biết làm sao mà phân biệt được. Bèn nghĩ được một mẹo, anh làm bộ giả say, chân đi thất

tha thất thiếu. Đến chỗ có phụ nữ, anh già vờ hết dụng vào người này lại va vào người khác. Thấy thế, vợ anh nổi ghen, vả cũng sợ chồng mình quá chén còn làm điều gì thất thổ nữa chăng, nên vội chạy lại dìu anh vào buồng. Từ đó anh mới biết mặt vợ.

CHỢ MẠNH MA Ở NAM ĐỊNH

Ngày xưa có vợ chồng ông Phú nọ tên là Hải. Ông bà rất hiếm con, chỉ sinh được một gái diện mạo xinh đẹp.

Năm 13 tuổi đứa con gái mang bệnh ngặt chết. Ông bà xiết bao sầu thảm.

Hay tin, thiên hạ đồn rằng ở Quảng Yên, hằng năm đến ngày mùng 1 tháng 6 có chợ Mạnh Ma. Ông bà hết sức mừng rỡ. Theo lời truyền lại, kỳ hội chợ Mạnh Ma, người ở âm phủ sẽ được tự do trở về dương thế buôn bán.

Làm sao tìm lại được đứa con gái yêu quý? Ông bà chợt nhớ trong nhà còn cái quả bằng bạc xưa kia sắm riêng cho con gái. Bà đến chợ đem trầu cau để trên quả, giả dạng làm bạn hàng.

Hồi lâu có người con gái mặc áo trắng đến nhìn cái quả rồi hỏi:

- Thưa bà, cái quả này mua ở đâu?

Bà đáp:

- Của tôi sắm cho con gái...

Cô gái mặc áo trắng quì xuống khóc lóc. Vợ chồng ông Phú đã nhận được đứa con gái bạc phước năm nọ. Đứa con gái nói:

- Âm dương cách trở biết sao bây giờ... Thôi cha mẹ hãy đi dạo âm phủ vài ngày với con.

Ông bà vui lòng. Đứa con gái bước vào một căn nhà sang trọng cách đó không xa. Trong nhà, một cậu thanh niên cau mày hỏi:

- Hai người lạ mặt này là ai mà mình dẫn về đây?

Cô gái trả lời:

- Đó là cha mẹ ruột của tôi...

Rồi cô nói với cha mẹ:

- Người ấy là chồng của con...

Ông "ré ma" nọ chào cha mẹ vợ rồi nắm bắt:

Truyện cổ tích chọn lọc

- Sẵn đây, xin cha mẹ qua phòng giam kể bên.

Ông bà rất đỗi ngạc nhiên. Trong phòng tối om, có cái gông rất nặng trên gông khắc dành rãnh tên họ của mình.

Ông bà hỏi thì chàng rể đáp:

- Bởi vì cha mẹ cho vay nặng lời nên Diêm chúa chờ ngày làm tội...

- Bây giờ làm sao cứu cha mẹ?...

- Thì cứ trở về cho vay nhẹ lời. Ngày rằm, cha mẹ nên làm chay bố thí.

Trở về dương thế, ông bà phú hộ lo tu nhân tích đức. Kỳ hội chợ Mạnh Ma năm sau, ông bà xuống âm phủ thăm con, thấy cái gông nọ đã nhẹ bớt. Vài năm sau, ông bà thấy cái gông không còn nữa. Đứa con rể nói:

- Tội cha mẹ đã sạch rồi, nên cái gông đã biến mất.

Ông bà phú hộ mừng rỡ quỳ xuống lạy tạ trời đất trở về dương gian tiếp tục tu thân đem của cải bố thí làm việc thiện cả hai thọ gần trăm tuổi.

NGƯỜI HÓA ĐẾ

Vào đời nhà Lê, người ta hay chơi trò chọi đế. Người ta cố tìm những con đế khỏe mạnh khéo chọn và bán giá cao. Mỗi lần có cuộc chọi đế, người đánh cuộc vây vòng trong vòng ngoài, chủ nhân của những con đế thắng trận vừa được những món tiền thưởng lớn lại được những đám đông trầm trồ thán phục. Vì thế, từ quan chí dân, ai nấy đua nhau nuôi đế chọi, chính nhà vua lại là người say mê thú chơi này đệ nhất. Có những viên quan chuyên có mỗi một việc nuôi và chăm sóc đàn đế chọi của nhà vua. Có những viên quan nội giám chuyên đi lùng đế trong dân. Trong cung thường mở những ngày hội chọi đế, có nhiều quan lớn các trấn về dự các trận đấu. Đế luôn luôn có đế tốt, vua ra lệnh cho mỗi tổng ở gần kinh kỳ phải tìm cho được ít nhất là một con đế chọi đem nộp, nếu quả là đế hay thì sẽ miễn trừ

Truyện cổ tích chọn lọc

sưu thuế, trái lại nếu nộp dế xấu hay không có dế, thì phải tội nặng.

Bấy giờ vùng Kinh Bắc về tổng Đại Mao, có một ông cai tổng nuôi một con dế chọi hay lắm. Tất cả những con dế có tiếng là hay, đem đến chọi với dế của ông cũng đều chạy thua. Vì thế ông quý dế mình hơn vàng, hết sức chăm chút dế đợi ngày tiến vua. Ông nghĩ bụng : “Có thể nhờ nó may ra vụ thuế năm nay được tình giảm ít nhiều”.

Sắp tới ngày tiến dế, một hôm ông cai tổng đi chợ để sắm sửa hành trang. Ở nhà hôm ấy chỉ có mỗi một mình thằng con còn nhỏ giữ nhà. Buồn tình, nó gọi bọn trẻ lân xóm tới chơi. Chơi được một chốc, chúng nó bày trò chọi dế. Tuy biết dế của bố không được phép mó vào, nhưng nay nhân bố mẹ vắng nhà, thằng bé mở lồng, bắt con dế quý ra, cho chọi dế với bọn chúng bạn. Chẳng biết chúng bắt lên bắt xuống thế nào mà chỉ được một chốc, con dế quý tự nhiên ngắc ngoải, rồi lăn ra chết. Thấy dế chết, thằng bé vô cùng sợ hãi.

Nghĩ đến những trận roi sắp tới của người bố nghiêm khắc, nó không còn hồn vía nào nữa. “Mất con đế tiến, bố ta mà về thì sẽ vắn cổ không tha”. Nghĩ vậy, thằng bé vội bỏ nhà cầm cổ ra đi một mạch.

Khi ông cai tổng trở về, như thường lệ, đến ngay chỗ lồng nâng niu con đế tiến. Thấy đế chết, ông gấm lên. Và khi biết thủ phạm là con mình, ông tức tốc sai người đi tìm về toan đánh cho một trận. Nhưng người nhà tìm khắp nơi chẳng thấy thằng bé đâu cả. Ngày một ngày hai không thấy con về, ông đổi giận làm lo. Ông phải viết giấy cho các xã trưởng nhờ tìm tòi, song cũng vô hiệu. Chắc là con mình sợ tội, nên đã liễu thân hoại thể ở đâu rồi, hai vợ chồng ông hết sức đau xót. Hai vợ chồng bảo nhau: “Đế đã chết, không biết lấy gì để nạp lên vua, sự thể chắc chắn thế nào cũng sẽ bị tội nặng, mà đứa con độc nhất cũng chẳng còn, thôi thì thiết sống làm gì nữa”. Thế rồi, họ định đến tối sẽ ra vườn sau thắt cổ.

Truyện cổ tích chọn lọc

Lại nói chuyện đứa bé sau khi bỏ nhà ra đi, cứ nhắm đường rừng bước miết. "Ta phải đi thật nhanh kéo bố cho người đuổi theo". Đi mãi đến chiều tối, phần thì mệt và đói, phần thì sợ hãi vì trong rừng sâu không một bóng người, đứa bé nằm trên một tảng đá kêu khóc.

Bỗng từ sau tảng đá, một đạo sĩ hiện ra hỏi:

- Tại sao con khóc?

Thằng bé mếu máo kể chuyện đầu đuôi cho đạo sĩ nghe, và nói:

- Bây giờ bố cháu không có để nạp vua, chắc là vua trị tội nặng.

Nghe đoạn đạo sĩ bảo:

- Con đừng lo, để ta giúp con chuộc tội cho bố mẹ.

Nói rồi đạo sĩ dắt đứa bé vào hang, lấy cơm cho ăn và trải giường cho ngủ. Qua ngày hôm sau, đạo sĩ gọi thằng bé dậy và dặn rằng:

- Ta sẽ làm cho con hóa hổ, con về giúp bố con có cái để nạp vua. Xong việc

thì tìm cách trốn về đây, ta sẽ hóa phép cho con trở lại nguyên hình. Có muốn thế không?

Thằng bé gật đầu, đạo sĩ đọc lên câu thần chú. Tự nhiên thằng bé cứ nhỏ lại dần, rồi cuối cùng hóa thành một con dế. Đạo sĩ khoát tay bảo rằng:

- Hãy can đảm đi đi, rồi nhớ đường về đây.

Để ta cất cánh nhằm đường cù bay một mạch trở về. Khi vừa tới nhà thì vừa lúc hai vợ chồng ông cai tổng ra vườn sau toan buộc dây thắt cổ. Dế sán lại gần, gáy lên từng hồi. Nghe tiếng gáy rất gần, ông cai tổng lấy làm lạ, vội đốt đuốc ra soi thì dế bay đậu ngay vào lòng bàn tay ông. Thấy con dế có vẻ khỏe, lại quen người, ông cai tổng đổi buồn làm vui. "Đây là trời xui đất khiến đưa dế cho mình để thay cho con hôm nọ đấy!". Ông quên ngay mọi việc xảy ra và bỏ ý định tự tử, bèn đem dế bỏ vào lồng để mai đem tiến vua cho kịp ngày hội.

Truyện cổ tích chọn lọc

Khi đế của ông cai tổng Đại Mão đưa vào cung, vua chưa thấy con nào bé người mà khỏe đến thế. Vua cho nó đấu thử với các con đế khác, thì không một con nào dám đương đầu. Tất cả những con đế nổi tiếng ở kinh đô đều thất bại thảm hại. Vua rất đẹp lòng vì con đế vô địch, vội xuống chỉ ban cho người tiến đế phẩm hàm và hạ lệnh tha thuế cho tổng Đại Mão trong ba năm để thưởng công phu kiếm được đế tốt.

Vua sai đưa con đế quý bỏ vào trong một cái lồng bằng vàng và sai mấy viên quan nội giám hết sức chăm chú. Mấy ngày sau, giữa ngày hội lớn, vua ra lệnh đưa con đế ra chơi với đế quan tổng đốc ba trấn miền Nam mới về dự hội. Đấu được ba hiệp, con đế mới đã cặp con đế quan tổng đốc gây càn. Nhà vua chưa bao giờ thích thú đến thế. Nhưng khi quan nội giám sắp bắt đế bỏ vào lồng thì bỗng dưng đế xòe cánh bay vút lên trời, và chỉ một chốc đã biến mất trước con mắt ngỡ ngàng của bọn vua quan.

Đế cứ lần theo đường cũ bay trở về

Truyện cổ tích chọn lọc

hang của đạo sĩ, để đầu ngay vào áo. Đạo sĩ bắt để bỏ vào tay, đọc lên một câu thần chú. Tự nhiên để lại lớn dần lên, và chỉ trong chớp mắt, trở lại biến thành đứa con ông cai tổng. Đạo sĩ vỗ vào vai bảo:

- Thôi con trở về kéo bố mẹ con mong!

Thằng bé lại tìm đường ra khỏi rừng, rồi trở về nhà. Trông thấy con, hai vợ chồng ông cai tổng khôn xiết mừng rỡ.

NGƯỜI LẤY ÉCH

Vào thời nhà Lê, có ông bà Trần Cao ngày rằm tháng bảy một năm nọ, theo lệ thường mang vàng hương lễ vật tìm đến miếu Long Hải Vương để làm lễ cầu phúc. Miếu này ở trên một ngọn núi sát bờ biển có tiếng linh thiêng.

Lần này, hai vợ chồng lại đưa cả con trai là Trần Sinh đi theo. Cúng xong, cả gia đình quây quần ở trước hiên miếu chuẩn bị ngủ lại để cầu mộng. Đêm ấy, Trần Cao mộng thấy một người mặt đỏ râu dài, oai phong lẫm liệt, mặc áo lụa, lưng thắt đai vàng, đến trước mặt mình mà bảo rằng:

- Ta là Long Hải Vương trấn ở vùng này. Thấy ngươi thành tâm, ta rất vui lòng. Ta có đứa con gái nhỏ vốn có "túc duyên" với con trai ngươi. Nay con trai ngươi cũng đã khôn lớn, nên ta đến đây nói chuyện để cho đôi trẻ thành hôn được sớm. Nếu ngươi cũng bằng lòng thì

cứ cho người mang sính lễ đến miếu này, ta sẽ cho đưa dâu về nhà, không cần phải đón rước lồi thối gì cả.

Trần Cao tỉnh dậy, cho là mỗi nhân duyên lạ, vừa mừng vừa sợ, vội đem việc mộng kể cho vợ con biết. Nhưng mẹ con Trần Sinh không cho là việc có thực:

- Ô! Mộng mị vô thường ông ạ. Âm dương cách trở làm sao con thần lại kết duyên được với con người kia chứ.

Mặc cho vợ nói, Trần Cao vẫn tin lời thần. Trở về nhà, ông sai người giặt lọn, đồ xôi và sắm sanh áo quần, trang sức cho cô dâu v.v... y như chuẩn bị một đám cưới thật sự. Sau đó, đến giờ hoàng đạo, ông cho người mang tới miếu Long Hải Vương, đặt lên hương án khăn vái như lời ông dặn, xong việc, lại trở về nhà báo cho mình biết.

Quả nhiên vào khoảng chập tối, người nhà trở về được chừng giáp bã trầu, thì mọi người đã nghe tiếng đàn sáo nhã nhạc vang vang trước ngõ. Họ vội chạy ra xem thì đã thấy đám rước

Truyện cổ tích chọn lọc

dâu có họ hàng và kẻ hầu người hạ rộn rịp, chỉ khác một điều là không phải người mà toàn là ếch. Ai nấy đang kinh ngạc thì kiệu hoa đã đặt trước cổng, trong kiệu bước ra một người con gái rất đẹp, trang sức lộng lẫy. Cô gái có vẻ bạo dạn đi thẳng vào nhà, quỳ lạy ông bà Trần Cao mà thưa rằng:

- Con là Bạch Nga Long vâng lời vương phụ về giao hôn cùng chàng Trần Sinh, xin cha mẹ ngồi lên cho con làm lễ.

Lạy xong, cô gái rón rén lui ra chào hỏi mọi người rất đơn giản. Hai ông bà Trần Cao thấy con dâu xinh xắn, lễ phép thì rất mừng, mới gọi Trần Sinh lại, hai người làm lễ gia tiên rồi đưa nhau vào buồng.

Trong lúc đó, người nhà của họ Trần dọn cỗ bàn, mời họ nhà gái ngồi lại ăn. Tuy là ếch, họ cũng ăn uống chẳng khác gì người. Đến quá nửa đêm, họ nhà gái mới từ giã ra về, chỉ còn một số là thị tỳ thì ở lại hầu hạ cô dâu.

Sau khi lấy vợ, Trần Sinh được bố mẹ làm nhà cho ra ở riêng. Hai vợ chồng ăn ở với nhau rất hòa thuận. Nhưng Trần Sinh thấy người hầu của vợ toàn là ếch thì trong bụng không vui.

Mỗi lần có khách, ếch nhảy nhót đi hầu trà nước làm cho chàng đâm ngượng với khách. Chàng chỉ muốn làm thế nào sớm tống được chúng đi cho rảnh mắt, nhưng vì nể vợ nên không nói gì.

Một hôm, nhân đi chợ thấy có người bán rắn, Trần Sinh mua luôn mấy con mang về, chàng giấu vợ, lẳng lặng thả rắn ở gầm giường. Khi lũ thị tì ếch thấy rắn thì kêu la om sòm, bỏ chạy tán loạn. Bạch Nga Long đỏ mặt khuyên chồng:

- Sao chàng lại độc ác với chúng nó thế? Nếu chàng không muốn cho chúng nó ở nhà này để hầu hạ thiếp, thì cứ bảo thiếp biết để thiếp cho chúng nó về, chứ làm thế không nên!

Trần Sinh đang lúc giận dữ, thấy vợ

Truyện cổ tích chọn lọc

nói thế, quay ra mắng luôn cả vợ. Hai vợ chồng to tiếng cãi nhau. Con giận đang muốn đi, bỗng bốc lên bưng bưng. Trần Sinh quát:

- Nếu nàng muốn về, ta không cấm.

Nghe nói thế, Bạch Nga Long vội sai con hầu gói ghém tư trang rồi chờ đến chập tối, cả chủ lẫn tớ dắt nhau đi mất.

Thấy vắng con dâu, hai ông bà Trần Cao đến nhà con hỏi chuyện duyên cớ. Trần Sinh kể lại cho bố mẹ nghe mọi việc xảy ra và nói:

- Con không thể nào sống mãi với một lũ ếch được!

Nghe đoạn, Trần Cao mắng chửi con trai hết lời. Sợ Long Thần giận, hai ông bà sai biện lễ vật rồi ép Trần Sinh đến miếu Long Hải Vương để tạ tội.

Nhưng khi đến nơi, họ chỉ thấy mênh mông một trời, một nước, chẳng còn núi non, miếu mạo đâu cả. Cho là Long Thần giận dữ mới làm ra thế, cả ba người sợ hãi, bèn lui thủi quay về.

Lại nói chuyện Long Hải Vương khi thấy con gái trở về thì nổi giận bùng bùng, quyết tìm dịp báo thù cha con nhà thông gia cho bõ ghét. Hôm cả nhà Trần Cao tìm đến, Long Hải Vương không những không tiếp mà còn thừa lúc họ đi vắng, sai bộ hạ lên tới đốt nhà. Một ngọn lửa xanh tự nhiên bùng lên giữa nóc nhà họ Trần, gây nên nạn cháy khủng khiếp. Xóm giềng đổ tới cứu chữa, nhưng ngọn lửa đã quá to, không thể dập tắt được. Thế là chỉ trong phút chốc, tất cả tài sản của Trần Cao đều tiêu tan.

Tin rằng đó chính là sự báo thù của Long Hải Vương, ông bà Trần Cao đành gạt nước mắt đi vay mượn xóm giềng một số tiền, dựng tạm một quán nước sống cui cút qua ngày.

Một đêm sáng trăng, Trần Sinh mang cần ra sông câu cá. Chàng giật lên được một con ếch. Nhớ lại chuyện vừa xảy ra cho nhà mình, chàng bực bội quăng ếch xuống sông. Lần thứ hai giật lên, lại một con ếch mắc vào lưới câu.

Truyện cổ tích chọn lọc

Chàng lại ném ếch trả lại mặt nước. Nhưng lần thứ ba chàng bắt ếch bỏ vào giỏ đem về.

Đến nhà, chàng treo giỏ lên đầu hồi rồi lên giường nằm, nhưng tiếng ếch kêu ồm ộp làm cho chàng không tài nào ngủ được. Tức mình, Trần Sinh chỗi dậy bắt ếch ra đánh. Càng đánh, ếch lại càng kêu to.

Bỗng chốc ếch tuột khỏi tay người, nhảy đi khắp nơi. Trần Sinh vội đuổi theo để chụp bắt. Ba lần bắt, ba lần hụt, nhưng đến lần thứ tư chàng cũng chụp được.

Thốt nhiên, ếch trút lột ra, hóa thành Bạch Nga Long. Thấy vợ xuất hiện đột ngột trong cánh tay của mình, Trần Sinh then thò buông ngay ra, hai tay ôm lấy mặt không dám nhìn. Bạch Nga Long quỳ xuống, nói:

- Để cho cha mẹ chàng khổ, đó là lỗi tại thiếp!

Nói đoạn, tìm đến bố mẹ chồng sụp lạy tạ tội. Ông bà Trần Cao đỡ dâu dậy

an ủi, mọi ưu phiền trước đây bỗng nhiên trút sạch.

Rồi đó, Bạch Nga Long đưa vàng của mình ra, tậu đất làm nhà, dần dần cơ nghiệp của bố mẹ chồng lại được phục hồi, có phần vinh thịnh hơn xưa. Nàng còn đón thầy về cho chồng học tập. Về sau, Trần Sinh đi thi đỗ Trạng nguyên.

NGƯỜI ĐÀN BÀ MẤT TÍCH

Vào đời nhà Lê, có một người đàn bà trẻ tuổi lấy chồng họ Mai. Một hôm, nghe tin người chị ruột của mình đau nặng, nàng bèn nói với chồng để mình đi lại chăm sóc thuốc men vì nhà chị rất neo người.

Nhà người chị ở một làng cách đến chừng ba dặm đường. Người đàn bà đi về không chừng, có hôm sáng đi tối về, có hôm ngủ lại đó đến sáng mới trở về. Như thế đã được ba lần. Lúc này, mùa màng rồi rãi nên người chồng để cho vợ đi lại thăm nom tùy ý.

Bệnh tình người chị ngày một nguy kịch. Người đàn bà lại đi thăm. Nhưng lần này người chồng thấy nàng có đi mà không có về. Cho rằng vợ mình phải ở lại trông nom chị, nên chồng không ngờ vực gì cả. Nhưng suốt ngày thứ hai cho đến cả ngày thứ ba, vẫn không thấy vợ

trở về. Chồng lúc này mới sốt ruột, vội nhờ một người sang nhắn vợ bảo cố về sớm để thu xếp mọi món nợ.

Nhưng người ấy về cho biết rằng bên nhà người chị không thấy em sang và họ đang có ý trông đợi. Nghe nói thế, cả nhà họ Mai hoảng hốt, vội chia nhau đi tìm khắp nơi. Nhưng suốt một tháng tìm tòi cả từ chợ búa, bến đò, đến rừng rú mà chẳng thấy tăm hơi đâu cả. Người chồng đau xót đến cùng cực, cuối cùng đổ vạ cho nhà chị, một hôm đến gây sự, chửi nhau một trận, rồi phát đơn kiện lên quan.

Quan nhận đơn, đòi bị cáo đến hỏi cung. Người anh rể cứ sự thực khai rằng mình hoàn toàn không biết gì về việc mất tích của người em vợ. Tra hỏi cả đến thân thích xóm làng hai bên cũng không thấy hé ra một tia sáng nào. Hơn một năm, phủ đường một mặt cho thám tử đi dò la, mặt khác sức về các xã thôn truy tìm, vẫn không thấy một dấu vết gì có thể theo dõi được. Thế rồi sáu bảy lần khai án trôi qua, hồ sơ vụ án ấy

Truyện cổ tích chọn lọc

đánh bỏ xó trong phủ đường. Hai viên quan mới thay nhau đến tiếp chân quan cũ, cũng chịu không sao tìm ra manh mối.

Về sau, một hôm có một ông quan họ Nhữ mới đến. Quan tuy đã đỗ tiến sĩ nhưng trông mặt còn non trẻ, đến nỗi lúc đứng trước đám nha lại tổng lý, chả một ai biết đó là người có chức vị cao. Khi xem lại những tập hồ sơ còn đọng, ông tỏ vẻ chú ý đến vụ án người đàn bà mất tích này. Nha lại bảo ông:

- Các quan lớn trước cũng đã dùng biết bao nhiêu người để điều tra không phải có trong một phủ, một tỉnh mà rộng sang các tỉnh lân cận, nhưng cuối cùng cũng đành bó tay. Họa có Bao Công tái sinh, án này mới sáng tỏ được.

Ông nói với họ:

- Không hiểu hồi ấy, người ta có tra xét từ gần đến xa không, hay là chỉ nhằm vào xa mà nhãng bỏ gần? Tôi, tôi quyết định xét lại vụ này một chút!

Từ đó, viên quan trẻ tuổi suy nghĩ

rất nhiều về cái án đó. Lần lượt ông cho đòi người anh rể, nhà chồng và một vài người làm chứng đến hỏi từng nét mặt, cách sống, lối ăn mặc của người mất tích. Người ta cho biết là nàng đẹp và đoan chính. Ông lại bảo họ vẽ phác cho mình một bản đồ về con đường từ nhà em sang nhà chị, lối chính, lối tắt như thế nào, qua những nhà ai v.v...

Khi thấy con đường tắt phải đi qua một cánh đồng vắng, ở đấy có một ngôi chùa về đến xóm phải giáp bà trầu mới tới, ông lăm bắm một mình: "Có thể đầu mối nằm ở đây chăng?"

Ông liền bí mật cải trang làm một người lái buôn dạo qua đoạn đường đó một chuyến. Nhìn thấy ngôi chùa lớn, xung quanh chùa lại có cây cối rậm rạp, ông ngăn được mỗi ngờ vực. Ông sai một ả kỹ nữ giả cách mang vàng hương đến chùa ấy lễ Phật. Bọn sư trẻ thấy có bóng dáng phụ nữ vào chùa, xông đến như mèo thấy mỡ. ả ca kỹ liếc mắt đưa tình làm cho bọn chúng không thể giữ được bộ mặt từ bi đạo mạo.

Truyện cổ tích chọn lọc

Khi năm đã khá đủ mọi tình tiết, quan bèn sắp quân trẩy đến chùa. Sư cụ ra tiếp đón rất lễ phép. Quan nói:

- Tôi nhân tiện đi hành hạt, nghe nói đây là một nơi linh ứng nên vội đến đây lễ Phật và xin cầu mộng, phiền nhà chùa cho nghỉ trọ một đêm.

Sáng sớm hôm sau, quan dậy rất sớm. Các quân sĩ đã được lệnh sẵn, gươm giáo sáng lòa đứng vây bọc quanh chùa. Quan cho đòi tất cả sư ni và tất cả mọi kẻ ăn người ở trong chùa ra, hỏi:

- Chùa chiền là một nơi tu hành nhân đức, thế mà tại sao hôm qua ta nằm mộng thấy một người đàn bà trẻ tuổi đến kêu van thảm thiết, rồi kể hết sự tình với ta. Vậy nếu có kẻ nào phạm tội hãy mau mau tự thú sẽ có sự khoan hồng. Bằng không, ta sẽ tra khảo, những đứa liên quan nhất định sẽ làm án chém chết.

Nghe lời truyền phán đồng dục, cả chùa đều xanh mặt. Cuối cùng bọn ác tin rằng “oan hồn hồn hiện”; không thể

cũng được nữa, cả bọn liền quỳ xuống thủ tội. Số là hôm ấy, trời mới mờ sáng, nhân thấy có một người đàn bà đi qua trước cổng chùa, ba tên ác tăng vỗ ra bịt miệng đưa vào lùm cây thay phiên nhau hãm hiếp. Rồi sợ lộ chuyện, chúng bóp chết người đàn bà và chôn ở gần chùa, dần dần xây đá đè lên cho mất tích.

Quân lính được lệnh đào lên, quả tìm được hài cốt người bạc mệnh. Quan cho gọi thân nhân đến nhận về chôn cất. Bọn ác tăng bị điệu về phủ đường xét xử. Bọn sư trẻ tuổi “trốn việc quan đi ở chùa” đều bắt hoàn tục.

Khi tin ấy truyền ra, mọi người đều vui mừng hê hả. Nhà vua cho gọi họ Nhữ về triều phong làm thượng thư bộ Hình.

MỤC LỤC

Tờ di chúc bí mật	Tr.3
Vì sao nước biển mặn	63
Ao phật	66
Bảy Giao, Chín Quỷ	72
Bính và Đình	77
Bò béo bò gầy	85
Bùi Cầm Hồ	93
Cây hoa sen và con chim cốc	100
Âm dương giao chiến	102
Chàng rể thông minh	109
Chợ Mảnh Ma ở Nam Định	120
Người hóa蝶	123
Người lấy ếch	130
Người đàn bà mất tích	138
Mục lục	144

**TRUYỆN
CỔ TÍCH**

CHỌN LỌC

THIỆN THIÊN
Sưu tầm & giới thiệu

Nhà xuất bản THANH NIÊN trân trọng giới thiệu

TRUYỆN CỔ TÍCH

CHỌN LỌC

*Thế giới cổ tích luôn là một thế giới muôn màu,
hấp dẫn nhất đối với lứa tuổi thiếu nhi...
Những nàng công chúa, những chàng hoàng tử...
mãi mãi là giấc mơ của các cô, các cậu bé...
... Và các em sẽ tìm thấy tất cả trong
loạt truyện cổ tích chọn lọc nổi tiếng này.*

Nhà sách TÂN BÌNH
02 CỘNG HÒA, P.4, Q. TÂN BÌNH
Tel: 84-41781 - Mail: thienvuong@vnn.vn.vn

<https://tieu.lun.hopto.org>

Giá: 8.000 đ